

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Н.О. Турман, Н.М. Савчин, І.А. Бутирська

ЗБІРНИК
КАЗУСІВ З КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Чернівці, 2017

УДК 343.13 (477) (07)
ББК 67.9 (4УКР) 311я7
Д 363

Друкується за ухвалою вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 13 від 27 листопада 2017 р.)

Рецензенти:

Удалова Л.Д. – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, полковник міліції, начальник кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ.

Лук'янчиков Є.Д. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інформаційного та підприємницького права Національного технічного університету України «КПІ».

Д 363 **Турман Н. О., Савчин Н. М., Бутирська І. А.**
Збірник казусів з кримінального процесуального права України / Н. О. Турман, Н. М. Савчин, І. А. Бутирська. – Чернівці : Чернівец. нац. ун-т, 2017. – 80 с.

Збірник казусів з кримінального процесуального права України розроблено відповідно до навчального плану студентів юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Може бути використаний при підготовці до практичних занять та екзамену з навчальної дисципліни «Кримінальне процесуальне право України».

Для студентів, аспірантів і викладачів юридичних вузів і факультетів.

УДК 343.13(477)(07)
ББК 67.9(4УКР)311я7

© Турман Н.О., Савчин Н.М., Бутирська І.А., 2017
© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2017

ЗМІСТ

Передмова	4
Модуль 1. Загальні поняття кримінального процесу України	7
1.1. Поняття, завдання і система кримінального процесу України.....	7
1.2. Кримінальний процесуальний закон.....	8
1.3. Засади кримінального процесу.....	10
1.4. Суб'єкти кримінального провадження.....	12
1.5. Докази і доказування в кримінальному процесі.....	14
1.6. Процесуальні строки і витрати.....	16
1.7. Заходи забезпечення кримінального провадження.....	18
1.8. Загальні положення досудового розслідування.....	20
1.9. Слідчі (розшукові) дії.....	23
Модуль 2. Загальна характеристика досудового розслідування і судового розгляду кримінальних проваджень	25
2.1 Повідомлення про підозру.....	25
2.2 Зупинення і закінчення досудового розслідування.....	27
2.3. Підсудність у кримінальному провадженні. Підготовче провадження.....	30
2.4. Здійснення судового розгляду кримінальних проваджень.....	34
2.5. Судові рішення у кримінальному провадженні.....	35
2.6. Провадження в суді апеляційної інстанції.....	42
2.7. Виконання судових рішень.....	48
2.8. Провадження в суді касаційної інстанції.....	52
2.9. Провадження у Верховному Суді України. Провадження за нововиявленими обставинами.....	57
2.10. Особливі порядки кримінального провадження.....	67
2.11. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.....	72

П Е Р Е Д М О В А

Україна перебуває на етапі перетворень, спрямованих на зміцнення демократії та розбудову правової держави. А розбудова правової, демократичної держави передбачає здійснення реального забезпечення прав людини і громадянина. Одним із основних завдань кримінального процесуального права України є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Кримінально-процесуальне право як навчальна дисципліна належить до фундаментальних, нормативних, обов'язкових, професійно орієнтованих юридичних дисциплін і посідає провідне місце у професійній підготовці юристів. Сьогоднішнє життя вимагає від професійного юриста не тільки вміння практично володіти енциклопедичними знаннями, але й уміння застосовувати закони логіки, численні практичні навички, вміння орієнтуватися у суміжних галузях знань – економіці, соціології, філософії тощо. Студент-правник по завершенні навчання повинен уміти складати та подавати юридичні документи, здійснювати підготовку до справи, брати участь у процесі й належно орієнтуватися в останньому.

Один із засобів досягнення цілей, що стоять перед системою сучасної юридичної освіти – це ідея компетенційного підходу, який приходить на зміну традиційній освітній парадигмі, зорієнтованій на засвоєння суто теоретичних знань і навичок. Компетенційний підхід передбачає орієнтацію навчального процесу на формування ключових, універсальних «компетенцій», які допоможуть випускникам правничих шкіл бути конкурентоспроможними на ринку праці. У жодному разі не применшуючи значення та цінність теоретичних знань, вважаємо за необхідне акцентувати увагу майбутніх правників на вміннях застосовувати здобуті знання на практиці. Саме тому розгляд і вирішення студентами-правниками реальних життєвих ситуацій, вивчення реальних судових справ, здійснення їх дослідження й аналізу є невід'ємною складовою навчання на базі юридичних факультетів.

Важлива роль в активізації навчального процесу підготовки студента-правника відведена ефективній взаємодії викладача та студента, їх діалогу при розв'язанні практичних задач.

Методика навчання за допомогою казусів являє собою вирішення студентами конкретних практичних ситуацій, спеціально розроблених на основі відповідного теоретичного матеріалу, з метою вдосконалення набутих знань і навичок, отримання практичного досвіду у виявленні та розв'язанні проблем, роботі з інформаційними ресурсами, оцінці альтернативних шляхів розв'язання проблеми, прийнятті рішень, роботі у команді.

При роботі з казусом студент повинен:

- 1) визначити характер правовідносин, їх галузеву та інституційну належність;
- 2) визначити законодавчу базу, що здійснює нормативно-правове регулювання відповідних правовідносин;
- 3) установити суб'єктний склад учасників практичної ситуації з визначенням їх правового статусу згідно з нормами відповідного права;
- 4) установити, чи має місце у даній ситуації порушення норм права;
- 5) визначити, як можна відновити порушене право або припинити його порушення;
- 6) окреслити алгоритм дій сторони, права якої порушено;
- 7) визначити орган, до юрисдикції якого віднесено розгляд спору;
- 8) установити етапи розгляду спору;
- 9) запропонувати можливу стратегію захисту протилежної сторони;
- 10) спрогнозувати результат вичерпання спору;
- 11) визначити спосіб виконання рішення відповідного органу.

Даний збірник казусів з кримінального процесуального права України містить ситуативні задачі відповідно до основних тем, що викладаються в рамках курсу «Кримінальне процесуальне право України». Збірник розроблений з метою засвоєння студентами теоретичного матеріалу та вміння застосувати останній практично. Проведення практичних занять

на основі поданих казусів сприятиме поглибленню вмінь аналізувати створену ситуацію, зокрема матеріали провадження, та знаходити шляхи розв'язання наявних проблем. Крім того, проведення таких практичних занять сприятиме поглибленню вмінь користуватися нормативними матеріалами та науковою літературою для більш ефективного засвоєння знань з курсу.

Укладачі збірника висловлюють подяку всім, хто порадами, відгуками та зауваженнями сприяли підготовці та виданню цього збірника.

І модуль

Загальні поняття кримінального процесу України

Практичне заняття 1.1.

Поняття, завдання і система кримінального процесу України

КАЗУС 1

Ухвалою слідчого судді Шевченківського районного суду м. Чернівці від 11 вересня 2016 р. задоволено скаргу громадянина К. на бездіяльність слідчого щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Указаною ухвалою слідчий суддя зобов'язав внести до ЄРДР відомості за заявою громадянина К. від 09 серпня 2016 р. про кримінальне правопорушення, передбачене ст. 121 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Задовольняючи скаргу, слідчий суддя виходив з того, що, згідно зі ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), слідчий зобов'язаний не пізніше 24 годин після подання заяви про вчинення кримінального правопорушення внести відповідні відомості до ЄРДР і розпочати розслідування. Оскільки таких дій слідчий упродовж 24 годин після отримання заяви громадянина К. не вчинив, слідчий суддя дійшов висновку, що бездіяльність слідчого незаконна.

Запитання:

1. Яка стадія кримінального провадження розпочинається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР?
2. Які стадії кримінального провадження Ви знаєте?
3. Що таке стадія кримінального провадження?
4. Які можливі варіанти закінчення стадії досудового розслідування, визначені КПК України?
5. Які відмінні ознаки стадій кримінального провадження Вам відомі?

КАЗУС 2

Отримавши обвинувальний акт, суддя Галицького районного суду м. Львова призначив судовий розгляд, про що повідомив учасників судового провадження. На судовому засіданні суддя спочатку проаналізував відповідність обвинувального акту вимогам КПК України і позицію прокурора в даній справі. Потім суддя оголосив присутнім, що він приймає даний обвинувальний акт від прокурора до судового розгляду. Після цих дій секретар судового засідання перейшов до повідомлення про присутніх у залі судового засідання, оголошуючи їх прізвища та процесуальний статус у даному кримінальному провадженні.

Запитання:

1. Чи правомірні дії судді в даному випадку? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Які стадії кримінального провадження Ви знаєте?
3. Яка стадія кримінального провадження настає після стадії досудового розслідування?
4. Які дії повинен здійснити суддя, отримавши обвинувальний акт?
5. Які рішення має право прийняти суд на стадії підготовчого провадження?

Практичне заняття 1.2. Кримінальний процесуальний закон

КАЗУС 1

15 грудня 2016 р. на громадянина Н., який повертався додому після роботи, напав громадянин Т. і завдав йому легких тілесних ушкоджень, відібравши в громадянина Н. гаманець та особисті речі. Громадянин Т. втік з місця вчинення кримінального правопорушення. Наступного дня громадянин Н. звернувся до органів досудового розслідування із заявою про вчинення щодо нього кримінального правопорушення,

розповівши слідчому всю інформацію про подію, яка сталася. Слідчий вніс відомості про повідомлене кримінальне правопорушення до ЄРДР. Оскільки громадянин Н. чітко запам'ятав зовнішній вигляд нападаючого на нього громадянина Т., органам досудового розслідування легко вдалося за кілька днів знайти громадянина Т. Після першого спілкування слідчого з громадянином Т. слідчий установив, що громадянин Т. є громадянином Італії. Після цього слідчий виніс постанову про закриття даного кримінального провадження, вказавши як підставу закриття те, що громадянин Т. не є громадянином України, а значить, на нього не поширюється дія КПК України й, відповідно, він не може залучатися до кримінального провадження як підозрюваний.

Запитання:

1. Чи правомірне рішення у даній ситуації прийняв слідчий? Обґрунтуйте свою відповідь.

2. У чому полягає дія кримінального процесуального закону за колом осіб?

3. Коли був прийнятий і коли набрав чинності чинний КПК України?

4. Що належить розуміти під поняттям «кримінальний процесуальний закон»?

5. Які види кримінальних процесуальних норм Ви знаєте?

КАЗУС 2

Подружжя Олексюків відправилося після свого весілля у весільну подорож у круїзний тур на лайнері «Мрія». Туристичну путівку вони купили у своєму рідному місті Івано-Франківськ. Круїзний лайнер «Мрія» під час усієї подорожі у відкритому морі Іспанії знаходився під прапором України.

Подружжя Олексюків мали при собі немалу суму коштів, яку щовечора, йдучи на вечерю, залишали у своїй каюті. Одного вечора, повернувшись з ресторану, вони помітили, що їхніх грошей нема, а жінка помітила, що немає також її золотих прикрас. Вони зрозуміли, що їх пограбували. У цю ніч круїзний

лайнер уже повертався додому. Подружжя вирішило, що потрібно зателефонувати в органи досудового розслідування України, які повинні зустріти їх лайнер під час прибуття і знайти крадіїв їхнього майна одразу на борту корабля по приїзду, оскільки ніхто з пасажирів не покинув корабель під час круїзу. Олексюки були впевнені, що їхні гроші та цінності знайдуться в когось із пасажирів і одразу повернуться їм назад.

Прибувши до порту України, круїзний лайнер «Мрія» вже очікували працівники органу досудового розслідування. Однак указані працівники спокійно відпустили всіх пасажирів корабля, які з нього сходили, чекаючи подружжя Олексюків. Дочекавшись подружжя, які заявили про вчинення щодо них кримінального правопорушення – крадіжки, вони повідомили їм, що їхня заява не може бути прийнята органами досудового розслідування України, оскільки кримінальне правопорушення було вчинено у відкритому морі Іспанії, а отже, його повинні розслідувати відповідні органи Іспанії, а не України.

Запитання:

1. Чи правомірне рішення у даній ситуації прийняв орган досудового розслідування, до якого звернулося подружжя Олексюків? Обґрунтуйте свою відповідь.

2. У чому полягає дія кримінального процесуального закону в просторі?

3. Що належить до території України?

4. Що належить розуміти під кримінальною процесуальною нормою?

5. Які джерела кримінального процесуального права Ви знаєте?

**Практичне заняття 1.3.
Засади кримінального процесу**

КАЗУС 1

Під час судового розгляду кримінального провадження щодо громадянина Кириленка, обвинуваченого у вчиненні

кримінального правопорушення, передбаченого ст. 129 КК України, суддя місцевого суду при дослідженні доказів обмежився тільки показаннями свідків. Головуючий зазначив, що з метою реалізації засади розумності строків, немає необхідності досліджувати інші докази, оскільки з обвинувального акта і з показань свідків установлені всі обставини справи.

Захисник обвинуваченого після ухвалення вироку подав апеляційну скаргу, в якій просив скасувати вирок суду першої інстанції, оскільки головуєчий у справі після видалення до нарадчої кімнати слухав інші справи, про що зазначено в журналі судових засідань.

Запитання:

1. Які засади кримінального провадження були порушені у цій ситуації?
2. Яке рішення повинен ухвалити суд апеляційної інстанції?
3. Які засади кримінального провадження Вам відомі?
4. У чому полягає таємниця наради суддів?
5. Розкрийте зміст принципу безпосередності дослідження показань, речей і документів.

КАЗУС 2

Громадянину Ріхтеру, який народився у Німеччині, під час перебування на території України слідчим було вручено письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201 КК України. Під час досудового розслідування Ріхтер заявив клопотання про надання йому перекладача, оскільки він не володів українською мовою. Оскільки слідчий володів німецькою мовою вільно, він запропонував підозрюваному Ріхтеру дати показання рідною мовою і не залучати перекладача. Протокол допиту підозрюваного було складено українською мовою, слідчий усно пояснив підозрюваному інформацію з протоколу. Підозрюваний Ріхтер засвідчив його правильність своїм підписом. Також у підготовчому провадженні було з'ясовано, що обвинуваченому Ріхтеру не було вручено переклад обвинувального акта

німецькою мовою. Прокурор, який брав участь у підготовчому провадженні, пояснив, що чинне законодавство не передбачає обов'язку органів досудового розслідування здійснювати переклад обвинувального акта обвинуваченому, який не володіє державною мовою.

Запитання:

1. Чи правильні пояснення прокурора?
2. Які порушення чинного законодавства були допущені у зазначеній ситуації?
3. Який принцип кримінального процесу порушено в даному випадку?
4. У чому полягає принцип мови, якою здійснюється кримінальне провадження?
5. Які статті КПК України були порушені в даній ситуації?

**Практичне заняття 1.4.
Суб'єкти кримінального провадження**

КАЗУС 1

Слідчий суддя Ірпінського міського суду Київської області Коваленко Д.М. надав дозвіл на проведення обшуку в житлі підозрюваного Микитюка П. Пізніше вказаний слідчий суддя задовольнив клопотання слідчого про застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

По закінченні досудового розслідування слідчий відправив обвинувальний акт з усіма матеріалами справи щодо обвинуваченого Микитюка П. до Ірпінського міського суду Київської області. Справа була направлена на розгляд до судді Коваленка Д.М. Провівши підготовче судове засідання, суддя Коваленко Д.М. призначив судове засідання у даній справі. По закінченні судового розгляду кримінального провадження щодо обвинуваченого Микитюка П. суддя Коваленко Д.М. ухвалив вирок про винність обвинуваченого у пред'явленому йому обвинуваченні.

Захисник Микитюка П. подав апеляційну скаргу на вирок, обґрунтовуючи свою незгоду з винесеним вирокком тим, що судові рішення суд першої інстанції виніс у незаконному складі суду, оскільки суддя, який ухвалив вирок, виніс у цій же справі ухвалу про проведення обшуку й обрав щодо Микитюка П. запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

Запитання:

1. Що належить розуміти під поняттям «законний склад суду»?
2. Чи були підстави для самовідводу (відводу) судді?
3. У якому складі суду здійснюється кримінальне провадження у суді першої інстанції?
4. У якому складі суду здійснюється кримінальне провадження в апеляційному порядку?
5. У якому складі суду здійснюється кримінальне провадження в касаційному порядку?

КАЗУС 2

Слідчим вручено повідомлення про підозру громадянину Л. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України. Під час досудового розслідування до слідчого надійшло клопотання від батька потерпілої особи внаслідок учиненого кримінального правопорушення громадянином Л. про визнання його потерпілим у кримінальному провадженні. Наступного дня батьку потерпілої прийшла письмова відмова у визнанні його потерпілим, де вказувалося, що він не може бути визнаний потерпілим у вчиненні даного кримінального правопорушення, оскільки потерпілою виступає його дочка. І немає значення, що його дочка померла внаслідок учиненого кримінального правопорушення громадянином Л., її права буде представляти прокурор у даному випадку. Батько потерпілої оскаржив дане рішення слідчого до слідчого судді місцевого суду.

Запитання:

1. Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя у даній ситуації?
2. Яке процесуальне становище батька потерпілої?
3. Чи відповідають закону дії слідчого?
4. Хто може бути потерпілим у кримінальному провадженні?
5. Назвіть сторони кримінального провадження. Які суб'єкти виступають на кожній зі сторін кримінального провадження?

Практичне заняття 1.5.

Докази і доказування в кримінальному процесі

КАЗУС 1

Громадянин США К. підозрювався органом досудового розслідування – СБУ у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 201 КК України, тобто переміщенні через митний кордон України поза митним контролем патронів для нарізної мисливської зброї.

Значені факти стали відомі СБУ після відкриття бандеролі, в якій переміщувались указані патрони з США на територію України.

Відкриття бандеролі відбувалось без ухвали слідчого судді, тобто з порушенням ст. 31 Конституції України та ст. ст. 14, 258 КПК України.

При розгляді клопотання слідчого про обрання відносно громадянина США К. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, захисником П. заявлено клопотання в порядку п. 1 ч. 2, ч. 4 ст. 87, ч. 1 ст. 94, ч. 2 ст. 177 КПК України про визнання предметів, які були вилучені з бандеролі, тобто стали підставою для внесення відомостей до ЄРДР за ч. 1 ст. 201 КК України, недопустимими доказами.

Слідчий суддя клопотання слідчого задовольнив, а в задоволенні клопотання про визнання доказів недопустимими відмовив, посилаючись на передчасність такого клопотання та те, що це питання підлягає вирішенню при розгляді справи по суті.

Суд апеляційної інстанції залишив ухвалу слідчого судді без змін, не взявши до уваги доводи захисника про недопустимість доказів з аналогічних міркувань.

Запитання:

1. Що таке допустимість доказів?
2. У яких випадках докази повинні визнаватися недопустимими?
3. Чи правильне рішення суду першої інстанції в даній ситуації?
4. Чи правильне рішення суду апеляційної інстанції в даній ситуації?
5. Яке рішення потрібно прийняти за результатами розгляду клопотання слідчого? Обґрунтуйте своє рішення нормами КПК України.

КАЗУС 2

Громадянин В. затриманий працівниками залізниці за підозрою у зберіганні речей, вилучених з цивільного обороту. Деякі речі знаходились у сумці В., а деякі в одязі, який був на той момент на В. Громадянин В. пробув у кімнаті поліції залізниці 2 години і 15 хв., а в результаті приїзду слідчо-оперативної групи, у В. отримані пояснення (з роз'ясненням лише ст. 63 Конституції України) та складений протокол огляду місця події, речі було вилучено працівниками поліції.

У подальшому проведено дві експертизи, які підтвердили походження речей, а також те, що вказані речі належать до категорії вилучених з обороту. Отже, обвинувальний акт ґрунтувався на трьох документах: протоколі огляду місця події та двох висновках експертизи.

Сторона захисту вимагала визнання недопустимим доказу – протоколу огляду місця події та висновків експертів – як похідних доказів

Матеріалами кримінального провадження підтверджено факт того, що В. був змушений залишатись у кімнаті поліції залізниці в сукупності – 2 години 15 хвилин. При цьому орган

досудового розслідування, як часто буває, вдався до власного юридичного тлумачення підстав та обставин перебування В. у кімнаті поліції і називав слідчу дію, яка була по факту особистим обшуком, «поверхневим оглядом», а затримання – «запрошенням, оскільки В. знаходився у кімнаті поліції добровільно».

Запитання:

1. Які права затриманого були порушені у даній ситуації?
2. На яких доказах повинно ґрунтуватися обвинувачення?
3. Що належить розуміти під достовірними доказами?
4. Які види доказів Ви знаєте?
5. Які ознаки доказів Вам відомі?
6. Які обставини підлягають доказуванню у кримінальному провадженні?

**Практичне заняття 1.6.
Процесуальні строки і витрати**

КАЗУС 1

04 травня 2016 р. до Дарницького районного суду м. Києва надійшла скарга громадянина Ч., в якій він просить зобов'язати процесуального керівника у кримінальному провадженні № 1234560000000000 прийняти процесуальне рішення, передбачене ч.2 ст. 283 КПК України у визначений КПК строк.

В обґрунтуванні скарги Ч. послався на те, що Київська місцева прокуратура № 2 м. Києва здійснює процесуальне керівництво у кримінальному провадженні № 1234560000000000 відносно Ч. за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст. 27, ч.3 ст. 190 КК України.

30 вересня 2015 р. Ч. вручено повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст. 27, ч.3 ст. 190 КК України.

Ч. стверджує, що відповідно до процесуального законодавства, двомісячний строк досудового розслідування кримінального провадження № 1234560000000000 закінчився 03

травня 2016 р., враховуючи винесені слідчим і прокурором постанови про зупинення досудового розслідування, які скасовані ухвалами слідчого судді Дарницького районного суду м. Києва. При цьому, порушуючи вимоги процесуального законодавства, Київська місцева прокуратура № 2 м. Києва продовжує здійснювати досудове розслідування у кримінальному провадженні.

У судовому засіданні Ч. скаргу підтримав, просив задовольнити.

Адвокат О. скаргу підтримав, просив суд зобов'язати процесуального керівника у кримінальному провадженні № 1234560000000000 прийняти процесуальне рішення, передбачене ч.2 ст. 283 КПК України у визначений КПК строк, оскільки строк проведення досудового розслідування сплинув 03 травня 2016 р.

Прокурор у судовому засіданні заперечувала щодо задоволення скарги.

Запитання:

1. Який строк досудового розслідування визначений КПК України?

2. Чи порушено в даному випадку строк, визначений КПК України?

3. Який порядок продовження строку досудового розслідування, визначений нормами КПК України?

4. Які дії зобов'язаний здійснити прокурор у найкоротший строк після повідомлення особі про підозру? Яка стаття КПК України визначає перелік цих дій?

5. Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти суддя?

КАЗУС 2

Вироком суду від 27 травня 2014 р. Бойка В.І. визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України, та призначено покарання у вигляді 4 років позбавлення волі без позбавлення права керування транспортними засобами.

На підставі ст. 1 п. «є» Закону України «Про амністію у 2014 році» Бойка В. І. від відбування покарання звільнено.

Даним вироком суду задоволений позов потерпілої про стягнення процесуальних витрат і стягнуто з Бойка В.І. на користь Богданової Л.В. 2200 гривень витрат на правову допомогу.

Приймаючи рішення щодо вимог про стягнення витрат на правову допомогу адвоката, суд виходив з того, що в силу глави 8 КПК України, ці видатки відносяться до процесуальних витрат, вони підтверджені документально, тому, згідно із ст. 124 КПК України, їх належить стягнути з обвинуваченого на користь потерпілої.

Запитання:

1. Чи правильне рішення прийняв суд?
2. Які види процесуальних витрат у кримінальному провадженні Вам відомі?
3. Який порядок розподілу процесуальних витрат, визначений нормами КПК України?
4. Хто визначає розмір процесуальних витрат?
5. У якому документі суд вирішує питання щодо процесуальних витрат?
6. Чи підлягає рішення про процесуальні витрати оскарженню?

Практичне заняття 1.7.

Заходи забезпечення кримінального провадження

КАЗУС 1

Слідчий суддя Бережанського районного суду Тернопільської області ухвалою від 15 січня 2017 р. відмовив у задоволенні клопотання слідчого про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під варту стосовно неповнолітнього Ф., який обвинувачувався у вчиненні злочинів, передбачених ч. 2 ст. 186, ч. 3 ст. 15, ч. 2 ст. 186 КК України. Зазначене рішення прийнято після встановлення додаткових, не

вказаних у клопотанні слідчого, даних про особу обвинуваченого та дослідження його характеристик з місця проживання і навчання, які не були слідчим витребуваними та долученими до справи. До того ж суд узяв до уваги клопотання педагогічного колективу ліцею, де навчався підліток, про передачу неповнолітнього на поруки.

Згідно з матеріалами кримінальної справи, за обвинуваченням неповнолітнього Ф. у подальшому він не ухилявся від явки до суду і вироком від 18 червня 2017 р. був засуджений до позбавлення волі та звільнений від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК України.

Запитання:

1. Чи правомірне рішення слідчого судді? Оцініть указану ситуацію з процесуально-правового погляду.

2. Яка мета застосування запобіжних заходів?

3. Які підстави застосування запобіжних заходів?

4. Які обставини потрібно враховувати при обранні запобіжного заходу?

5. До яких суб'єктів можуть застосовуватися заходи забезпечення кримінального провадження?

КАЗУС 2

Ухвалою слідчого судді Миколаївського районного суду Львівської області К. від 21 червня 2013 р. відмовлено в задоволенні клопотання заступника начальника СВ Миколаївського РВ ГУМВС України у Львівській області В. про накладення арешту на майно підозрюваної Ж., а саме: на житловий будинок загальною площею 150 кв. м., який знаходиться за адресою м. Львів, вул. Франка, 3, оскільки, згідно з витягом з Реєстру прав власності на нерухоме майно, вартість майна, а саме житлового будинку загальною площею 150 кв. м., який знаходиться за адресою м. Львів, вул. Франка, 3, у декілька разів перевищує розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Цей житловий будинок є єдиним житлом підозрюваної Ж. Окрім того, у згаданому житловому будинку,

крім підозрюваної Ж., також проживають інші члени її сім'ї, що в подальшому може вплинути на їхні права, а також при накладенні арешту на майно Ж. потрібно врахувати розумність і співрозмірність обмеження права власності завданням кримінального провадження. Крім того, судом застосовано такий запобіжний захід, як застава, і підозрювана Ж. її внесла, а тому така що може бути повністю або частково звернена судом на виконання вироку в частині майнових стягнень.

Запитання:

1. Чи правомірне рішення прийняв слідчий суддя? Обґрунтуйте свою позицію.

2. Чи підлягає ухвала слідчого судді апеляційному оскарженню?

3. У яких випадках, визначених КПК України, може бути накладено арешт на майно?

4. Які види заходів забезпечення кримінального провадження Ви знаєте?

5. Який процесуальний порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження?

Практичне заняття 1.8.

Загальні положення досудового розслідування

КАЗУС 1

12 червня 2017 р. громадянкою Іващенко О.С., жителькою м. Чернівці, до Прокуратури Чернівецької області подана заява про вчинення Петровим О.І. кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 364, 369-2 Кримінального кодексу України.

4 липня 2017 р. поштою Іващенко О.С. отримала відповідь Кельменецької місцевої прокуратури від 23 червня 2017 р., з якої вбачається, що відомості про кримінальні правопорушення, викладені у заяві від 12 червня 2017 р., до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесені не були.

13 липня 2017 р. Іващенко О.С. звернулася до Кельменецького районного суду Чернівецької області зі скаргою

на бездіяльність, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Перше засідання по розгляду вказаної скарги було призначено на 17 липня 2017 р., однак повістку про виклик Іващенко О.С. отримала лише 18 липня 2017 р., що підтверджується інформацією з сайту Укрпошти та поштовим конвертом.

Друге засідання було призначено на 26 липня 2017 р., однак повістка по даній справі надійшла до відділення зв'язку на адресу Іващенко О.С. лише 25 липня 2017 р., а вручено її було взагалі 29 липня 2017 р., що також підтверджується поштовим конвертом та інформацією з сайту Укрпошти.

Телефоном Іващенко О.С. ні про перше, ні про друге засідання не повідомлялась, хоча її номер було зазначено у скарзі.

У зв'язку з неявкою скаржниці, 26 липня 2017 р. слідчий суддя Кельменецького районного суду Чернівецької області постановив ухвалу про залишення скарги без розгляду.

Запитання:

1. Чи мав право Кельменецький ВП ГУНП у Чернівецькій області давати відповідь на заяву, яка була подана до прокуратури Чернівецької області?

2. Чи допускається відмова у внесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР?

3. Чи вважається Іващенко О.С. такою, яка належно повідомлена про час і місце розгляду скарги?

4. Чи володіє слідчий суддя повноваженнями залишати скаргу без розгляду?

5. Чи підлягає ухвала слідчого судді про залишення скарги без розгляду оскарженню в апеляційному порядку?

6. Чи можна оскаржити дії судді щодо невчасного повідомлення скаржника про дату засідання? Якщо так, то куди?

7. Чи дотримано скаржницею строки подання скарги на бездіяльність Кельменецького ВП ГУНП у Чернівецькій області?

Мірошніченко О.О. подав до Шевченківського районного суду м. Чернівці скаргу про те, що начальник Чернівецького ВП ГУНП у Чернівецькій області, порушуючи вимоги ст. 214 КПК, не вніс до ЄРДР відомості про вчинення Івановим І.І. кримінального правопорушення – умисного заволодіння шляхом обману грошима заявника. На підтвердження своєї скарги Мірошніченко О.О. подав копію повідомлення в.о. начальника Чернівецького ВП ГУНП у Чернівецькій області про те, що відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР за заявою Мірошніченко О.О. не внесені.

Відмовляючи у відкритті провадження з посиланням на ст. 304 КПК України, слідчий суддя Шевченківського районного суду м. Чернівці свою ухвалу мотивував тим, що за правилами ст. 303 КПК на стадії досудового розслідування можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, а не повідомлення в.о. начальника Чернівецького ВП ГУНП у Чернівецькій області, оскільки воно не є процесуальним рішенням і підписано особою, яка не входить до кола осіб, визначених у цій статті.

Запитання:

1. Що у даному випадку є об'єктом оскарження?
2. Чи дотримано Мірошніченком О.О. правила територіальної підсудності?
3. Які наслідки недотримання правил територіальної підсудності під час подання скарги до слідчого судді?
4. Чи допускається відмова у відкритті провадження слідчим суддею? Якщо так, то в яких випадках?
5. Чи можна у даному випадку оскаржити дану ухвалу слідчого судді? Якщо так, то куди?
6. Чи може Мірошніченко О.О. повторно звернутися із заявою про кримінальне правопорушення до Чернівецького ВП ГУНП у Чернівецькій області?
7. Чи може Мірошніченко О.О. повторно звернутися до слідчого судді зі скаргою на бездіяльність?

8. Хто має бути зазначений у скарзі як суб'єкт, бездіяльність якого оскаржується?

9. Протягом якого строку Мірошніченко О.О. мав звернутися до суду зі скаргою на бездіяльність?

10. Чи є обов'язковою участь Мірошніченка О.О. у судовому засіданні по розгляду його скарги слідчим суддею?

11. Протягом якого строку слідчий суддя розглядає скарги? Що робити у випадку порушення слідчим суддею цих строків?

Практичне заняття 1.9. Слідчі (розшукові) дії

КАЗУС 1

18 листопада 2017 р. Максимова А.А. звернулась до Чернівецького ВП ГУНП у Чернівецькій області із заявою про умисну спробу наїзду на неї автомобільним транспортом, вчинену Токаровим І.В.

Також у своїй заяві Максимова А.А. просила провести освідування Токарова І.В. на предмет алкогольного сп'яніння, що працівниками правоохоронних органів здійснено не було, після чого Максимова А.А. звернулась до слідчого судді із клопотанням про відібрання біологічних зразків для проведення експертизи на ступінь алкогольного сп'яніння. Відомості за заявою Максимової А.А. до ЄРДР не вносились, а з матеріалів провадження вбачається, що розгляд заяви Максимової А.А. було припинено у зв'язку із відсутністю в діях Токарова І.В. ознак будь-якого кримінального правопорушення, але Токарова І.В. було притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 122 КУпАП.

Запитання:

1. Що у даному випадку виступає об'єктом оскарження?
2. Якому суду підсудна дана скарга?
3. Коли допускається проведення слідчих дій?

4. Чи допускається проведення слідчих дій до внесення відомостей до ЄРДР?

5. Які є види слідчих (розшукових) дій?

6. Чи є відібрання біологічних зразків для проведення експертизи слідчою (розшуковою) дією?

7. Який процесуальний статус у Максимової А.А.? З якого моменту Максимова А.А. набула даного процесуального статусу?

8. Чи мала Максимова А.А. право ініціювати відібрання біологічних зразків для проведення експертизи у даному випадку?

9. Який процесуальний статус у Токарова І.В.?

10. Яке рішення слід прийняти слідчому судді?

КАЗУС 2

Герасимов О.І. являється потерпілим у кримінальному провадженні №123123. 11 вересня 2017 р. він подав слідчому клопотання про допит свідків, які вже були допитані у даному кримінальному провадженні, однак, на думку потерпілого, під час їх допиту не було з'ясовано всі питання, які необхідно було поставити свідкам. Крім того, Герасимов О.І. хотів особисто бути присутнім під час допиту зазначених свідків.

29 вересня 2017 р. слідчий виніс постанову про відмову у задоволенні клопотання Герасимова О.І., оскільки дані свідки уже були допитані у даному кримінальному провадженні. Також слідчий зазначив, що Герасимов О.І. є потерпілим, а не слідчим, тому не має права бути присутнім під час допиту свідків, оскільки це – таємниця слідства. Зазначену постанову Герасимов О.І. отримав поштою 3 жовтня 2017 р.

14 жовтня 2017 р. Герасимов О.І. звернувся до слідчого судді зі скаргою на постанову слідчого від 29 вересня 2017 р.

Запитання:

1. Чи правильне рішення прийняв слідчий?

2. Чи мав право Герасимов О.І. ініціювати проведення допиту свідка?

3. Хто має право ініціювати проведення слідчих (розшукових) дій?
4. Який порядок ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій?
5. Що має бути зазначено у клопотанні про проведення слідчих (розшукових) дій?
6. Які слідчі (розшукові) дії можуть бути проведені тільки з дозволу слідчого судді чи суду?
7. Чи має право потерпілий бути присутнім під час проведення слідчих (розшукових) дій?
8. Що таке таємниця досудового розслідування і якими нормами вона регламентується?
9. Чи поширюється таємниця досудового розслідування на потерпілого?
10. Чи дотримано слідчим строків розгляду клопотань?
11. Чи дотримано Герасимовим О.І. строків подання скарги?
12. Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя?

II модуль

Загальна характеристика досудового розслідування і судового розгляду кримінальних проваджень

Практичне заняття 2.1. Повідомлення про підозру

КАЗУС 1

15 квітня 2016 р. у Першотравневому районі м. Чернівці відбулася дорожньо-транспортна пригода, внаслідок якої загинув Петров О.І. За фактом даної ДТП здійснюється досудове розслідування.

Потерпілою у даному кримінальному провадженні визнано доньку Петрова О.І. – Петрову А.О.

Станом на вересень 2017 р. досудове розслідування триває, повідомлення про підозру не вручено жодній особі, хоча

слідством встановлено, що наїзд на пішохода здійснено автомобілем, який належить Демидюку І.А., і алібі у Демидюка І.А. на момент учинення правопорушення відсутнє.

15 вересня 2017 р. адвокат Гончаренко І.І. звернувся до слідчого з клопотанням, у якому просив слідчого повідомити Демидюка І.А. про підозру. Однак відповіді на дане клопотання Гончаренко І.І. так і не отримав.

30 вересня 2017 р. Гончаренко І.І. звернувся до слідчого судді зі скаргою на бездіяльність, яка полягає у неповідомленні Демидюка І.А. про підозру.

Запитання:

1. Чи уповноважений слідчий самостійно приймати рішення про повідомлення про підозру?

2. Чи правомірно слідчий відмовив у задоволенні клопотання Гончаренка І.І.?

3. Хто уповноважений згідно з нормами КПК України повідомити особі про підозру?

4. У яких випадках здійснюється повідомлення особи про підозру?

5. Яке рішення потрібно прийняти слідчому судді у даній ситуації?

КАЗУС 2

Прокурор області Абрамов М.М. 5 жовтня 2017 р. склав повідомлення про підозру депутату місцевої ради Іванову А.А. Вручити дане повідомлення Абрамов М.М. доручив слідчому обласної прокуратури Вертепову І.О.

На виконання даного доручення, 7 жовтня 2017 р. Вертепов І.О. зателефонував Іванову А.А. і викликав до себе на 10 жовтня 2017 р. для вручення повідомлення про підозру. 10 жовтня 2017 р. Іванов А.А. не з'явився до слідчого, тому 11 жовтня 2017 р. слідчий за допомогою програми «Viber» переслав Іванову А.А. сфотографовану повістку про виклик на 12 жовтня 2017 р. Іванов А.А. знову не з'явився, хоча повідомлення слідчого прочитав.

У зв'язку з наведеним слідчий оголосив Іванова А.А. у розшук.

Запитання:

1. Чи мав право у даному випадку прокурор скласти повідомлення про підозру?

2. Чи мав право у даному випадку прокурор доручити слідчому вручення повідомлення про підозру?

3. Коли повідомлення про підозру має бути вручено особі після його складення?

4. Який процесуальний статус у Іванова А.А. у даній ситуації?

5. Яку процесуальну силу мають виклик по телефону та виклик за допомогою програми «Viber»?

6. Чи вважається Іванов А.А. таким, який належно повідомлений про виклик до слідчого?

7. Хто має право оголошувати розшук підозрюваного?

8. Чи міг у даному випадку Іванов А.А. бути оголошеним у розшук?

Практичне заняття 2.2.

Зупинення і закінчення досудового розслідування

КАЗУС 1

18 вересня 2017 р. захисник Демидов А.А. в інтересах підозрюваного Градова О.М. звернувся до суду зі скаргою на постанову слідчого від 08 вересня 2017 р. про закінчення досудового розслідування у кримінальному провадженні № 123456, мотивуючи її так.

Постанова винесена з порушенням вимог ст. 280 КПК України, зокрема послався на таке: кримінальне провадження № 123456 ведеться стосовно двох підозрюваних – Градова О.М. та Ткаченка В.Ф., на момент закінчення досудового розслідування підозрюваний Ткаченко В.Ф. захворів, його діагноз перешкоджає його участі в кримінальному провадженні. Проте його підзахисний Градов О.М. може брати участь у проведенні

досудового розслідування. Вважає постанову слідчого такою, що винесена з порушенням норм чинного законодавства, і такою, що порушує права підозрюваного Градова О.М., викладені в ст. 283 КПК України. Виділення матеріалів досудового розслідування за правилами ст. 217 КПК України не проводилось.

Запитання:

1. Чи має право захисник на подання скарги на постанову про зупинення досудового розслідування?
2. Які підстави для зупинення досудового розслідування?
3. Чи мав право слідчий самостійно приймати рішення про зупинення досудового розслідування?
4. Чи дотримано строків оскарження постанови про зупинення досудового розслідування?
5. Чим має бути підтверджена хвороба підозрюваного?
6. Оцініть дії слідчого у даній ситуації.
7. Яке рішення має прийняти слідчий суддя?

КАЗУС 2

27 грудня 2012 р. старшим слідчим СВ Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області майором міліції Станченко О.І. винесено постанову про зупинення досудового розслідування в кримінальному провадженні № 123123, відомості про яке внесено до ЄРДР 06 грудня 2012 р., та оголошення розшуку підозрюваного Захарюка О.М.

Зазначена постанова вмотивована тим, що не встановлено місцезнаходження Захарюка О.М., постанова про зупинення досудового розслідування слідчим суддею не скасована, потреби у проведенні слідчих дій у кримінальному провадженні немає.

16 червня 2017 р. нотаріусом Єлізовського округу Камчатського краю Івановим А.В., який діє на підставі ліцензії № 6, виданої 16 грудня 2005 р. ГУ Федеральної реєстраційної служби Камчатської області в Корякському автономному окрузі, та наказу № 9 Управління Міністерства юстиції Камчатського краю від 25 січня 2011 р., засвідчено документ «ЗГОДА» на звільнення від кримінальної відповідальності на підставі

ст. 49 КК, надану Захарюк О.М., який проживає за адресою: Російська Федерація, Камчатський край, вул. Пушкіна, який особисто з'явився до нотаріуса та власноручно підписав зазначену згоду в присутності нотаріуса.

З огляду на вищенаведене встановлено, що підозрюваний Захарюк О.М. проживає за адресою: Російська Федерація, Камчатський край, вул. Пушкіна, тобто місцезнаходження підозрюваного відоме, у зв'язку з чим адвокат Рекрутов О.М. в інтересах підозрюваного Захарюка О.М. звернувся до слідчого з клопотанням про відновлення досудового розслідування №123123.

25 серпня 2017 р. старшим слідчим Ужгородського ВП ГУНП в Закарпатській області майором міліції Станченко О.І. винесено постанову про відмову в задоволенні клопотання адвоката Рекрутова О.М. про відновлення досудового розслідування в кримінальному провадженні № 123123 від 06 грудня 2012 р.

Не погоджуючись з відмовою слідчого, адвокат Рекрутов О.М. записався на особистий прийом до прокурора Закарпатської області, під час якого поскаржився обласному прокурору на слідчого.

Запитання:

1. Чи мав право адвокат звертатися до слідчого з клопотанням про відновлення досудового розслідування?

2. Чи можна оскаржити постанову слідчого про відмову у задоволенні клопотання про відновлення досудового розслідування? Якщо так, то куди і в який строк?

3. Яка процесуальна природа скарги на ім'я обласного прокурора?

4. Чи має обласний прокурор у даному випадку повноваження з впливу на слідчого?

5. Чи правомірно слідчий відмовив у задоволенні клопотання?

Практичне заняття 2.3.
Підсудність у кримінальному провадженні.
Підготовче провадження

КАЗУС 1

26 липня 2017 р. до суду з прокуратури Чернівецької області надійшов обвинувальний акт по обвинуваченню О., Д. та Т. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст.28, ч. 1 ст. 203-2 КК України.

У підготовчому судовому засіданні прокурор Сердюк Є.О. вважає можливим призначити справу до судового розгляду, оскільки обвинувальний акт відповідає вимогам КПК України та був затверджений прокурором 25 липня 2017 р.

Адвокат Єрофєєв І.Д. у підготовчому судовому засіданні заперечує проти призначення справи до судового розгляду, оскільки обвинуваченим не вручено обвинувальні акти, 24 липня 2017 р. їм було вручено підозру, крім того, просить звернути увагу на розписки, які додані до обвинувального акта, датовані 24 липня 2017 р., а сам обвинувальний акт, як пояснив прокурор у судовому засіданні і як вбачається з обвинувального акта, затверджений тільки 25 липня 2017 р..

Адвокат Дмитров І.О. у підготовчому судовому засіданні також заперечив щодо призначення справи до судового розгляду, просив повернути обвинувальний акт прокурору, оскільки його підзахисному не було вручено обвинувального акта.

Обвинувачений О. в підготовчому судовому засіданні повідомив, що копію обвинувального акта йому вручено не було, просив повернути обвинувальний акт прокурору.

Обвинувачена Т. у підготовчому судовому засіданні повідомила, що копію обвинувального акта їй вручено не було, просила повернути обвинувальний акт прокурору.

Обвинувачена Д. у підготовчому судовому засіданні повідомила, що копію обвинувального акта їй вручено не було, просила повернути обвинувальний акт прокурору.

Запитання:

1. Які рішення може прийняти суддя-доповідач під час підготовчого провадження?
2. Які підстави для повернення обвинувального акта прокурору?
3. Протягом якого строку здійснюється підготовче провадження?
4. Яким процесуальним документом оформляється рішення судді-доповідача про повернення обвинувального акта прокурору?
5. Чи може прокурор оскаржити рішення судді-доповідача про повернення обвинувального акта?
6. Яке рішення необхідно прийняти судді-доповідачу у даній ситуації?

КАЗУС 2

Справа № 123/45/67
Провадження №1-кп/123/11/111

**УХВАЛА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

07 липня 2017 р.

м. Вижниця

Вижницький районний суд Чернівецької області у складі головуючого судді Шевцова О.І., за участю секретаря Гонти О.І., за участю прокурора Петрова В.О., за участю потерпілого Терентьєва І.І., розглянувши у відкритому підготовчому судовому засіданні обвинувальний акт у кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань за №123456789 від 14 липня 2016 р., за обвинуваченням Сомова Сергія Олексійовича, 13 липня 1999 р.н., уродженця м. Івано-Франківськ, зареєстрованого як жителя м. Вижниця, громадянина України, одруженого, має на утриманні двох неповнолітніх дітей, раніше несудимого, у

вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 367 ч.2 КК України, –

В С Т А Н О В И В :

До Вижницького районного суду Чернівецької області надійшов обвинувальний акт з додатками у кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань №123456789 від 14 липня 2016 р. за обвинуваченням Сомова С.С., у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 367 ч.2 КК України.

04 травня 2017 р. ухвалою суду вказане кримінальне провадження призначене до підготовчого судового засідання.

У підготовчому судовому засіданні прокурор просить призначити кримінальне провадження до судового розгляду.

У підготовчому судовому засіданні потерпілий та його представник не заперечували щодо призначення судового розгляду.

Заслухавши думку осіб, які беруть участь у підготовчому судовому засіданні, суд приходить до висновку про необхідність закінчення підготовчого провадження і можливість призначення судового розгляду, виходячи з таких обставин.

Дане кримінальне провадження підсудне Вижницькому районному суду Чернівецької області відповідно до ст.ст. 32, 33 КПК України.

Обвинувальний акт відносно Сомова С.С. складений згідно з вимогами ст.ст. 291, 293 КПК України, при затвердженні прокурором обвинувального акта дотримані вимоги закону і поверненню прокурору останній не підлягає.

Підстав для закриття провадження, зупинення чи його направлення прокурору для проведення досудового провадження немає.

Порушення вимог КПК України, які б унеможлилювали призначення провадження до судового розгляду, відсутні, тому суд приходить до висновку про необхідність призначення судового розгляду за обвинувальним актом відносно Сомова С.С. у судове засідання.

Зазначене судове засідання з урахуванням принципу гласності та відкритості судового провадження необхідно проводити відкрито, обмеження щодо цього, передбачені ч.2 ст. 27 КПК України, відсутні.

Коло осіб, які беруть участь у судовому розгляді, таке: прокурор, підозрюваний, потерпілий.

Необхідності та підстав для прийняття рішення про призначення запасного судді у порядку, передбаченому ч.1 ст.320 КПК України, не вбачається.

Керуючись ст. ст.314-316, 369-372 КПК України, Суд, –

У Х В А Л И В :

Призначити до судового розгляду у відкритому судовому засіданні кримінальне провадження за обвинуваченням Сомова Сергія Сергійовича у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 367 ч. 2 КК України, на 14-00 год. 14 червня 2017 р., про що повідомити зацікавлених осіб.

Судовий розгляд кримінального провадження здійснювати суддею одноособово у відкритому судовому засіданні.

Викликати для участі у судовому засіданні прокурора, підозрюваного, потерпілого.

Копію ухвали направити учасникам судового провадження.

Роз'яснити учасникам провадження про їх право ознайомлення з матеріалами кримінального провадження на підставі їх письмового клопотання.

Ухвала може бути оскаржена до Апеляційного суду Чернівецької області через Вижницький районний суд Чернівецької області протягом 5 днів з дня його проголошення.

Суддя:

О.І. Петренко

Завдання:

1. Проаналізуйте дану ухвалу з точки зору вимог КПК України і виявіть допущені помилки.

Практичне заняття 2.4. Здійснення судового розгляду кримінальних проваджень

КАЗУС 1

Шевченківським районним судом здійснюється кримінальне провадження за обвинуваченням С. і Л. у вчиненні злісного хуліганства.

У підготовчій частині судового розгляду на запитання судді, чи одержали підсудні у встановлений строк копії обвинувального акта, С. дав позитивну відповідь, Л. же заявив, що він ознайомився з копією, яка була вручена С., і не заперечує проти слухання справи.

Прокурор наполягає на продовженні розгляду справи, мотивуючи це тим, що захист С. та Л. здійснюється одним і тим самим адвокатом – К., який був ознайомлений з матеріалами кримінального провадження після складання обвинувального акта, про що є відповідний документ у матеріалах провадження.

Запитання:

1. Як має діяти суд у даній ситуації?
2. Чи мав бути вручений обвинувальний акт безпосередньо громадянину Л.?
3. Який статус має Л. у даному кримінальному провадженні?
4. Чи може один адвокат захищати одразу двох обвинувачених?

КАЗУС 2

У провадженні Шевченківського районного суду м. Чернівці перебуває справа за обвинуваченням громадянки Степанової А.М. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. Так, Степанова А.М. обвинувачується в тому, що вона здійснила наїзд на Ольховченка Д.В., унаслідок чого Ольховченко Д.В. помер на місці.

У судовому засіданні дружина Ольховченка Д.В. заявила, що не вірить, що за кермом автомобіля була Степанова А.М., а

вважає, що пішохода Ольховченка Д.В. збив син Степанової А.М. – Степанов І.І. На думку потерпілої, обвинувачена себе просто обмовила з метою допомоги своєму сину уникнути кримінальної відповідальності.

На обґрунтування свої позиції потерпіла надала судді документи, що підтверджують факти звернення потерпілої до слідчого під час досудового розслідування з клопотаннями про проведення слідчих дій щодо Степанова І.І. У задоволенні зазначених клопотань слідчим було відмовлено.

Враховуючи викладене, суддя виніс ухвалу, якою відправив справу на додаткове розслідування. Прокурор оскаржив цю постанову.

Запитання:

1. Чи правильні дії судді?
2. Чи правильні дії прокурора?
3. Який порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого під час досудового розслідування?
4. Який статус у процесі має дружина згиблого?
5. Чи несе обвинувачений відповідальність за завідома неправдиві показання? Якщо так, то яку?
6. Чи несе потерпілий відповідальність за завідома неправдиві показання? Якщо так, то яку?

Практичне заняття 2.5.

Судові рішення у кримінальному провадженні

КАЗУС 1

Сторожинецький районний суд Чернівецької області розглянув у відкритому судовому засіданні кримінальне провадження №12016260080000635 за обвинувальним актом по обвинуваченню: Шкварука С.І., українця, уродженця м. Сторожинець, Чернівецької області, раніше не судимого, безробітного, неодруженого, дітей на утриманні не має, зареєстрованого по вул. Головній, 6 м. Сторожинець Чернівецької області, жителя м. Сторожинець, у вчиненні

кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст. 125 КК України.

У мотивувальній частині судового рішення Строжинецький районний суд Чернівецької області встановив:

Шкварук С.І. 16 листопада 2016 р., приблизно о 09 год., прийшов до своєї знайомої Писарук Г.П., яка проживає в м. Сторожинець по вул. І.Франка, 1, для того, щоб разом з нею вжити алкогольні напої. Під час розпивання алкогольних напоїв Шкварук С.І. попросив Писарук Г.П., щоб вона запросила для спільного вживання алкогольних напоїв їх спільного знайомого Карпенка І.В. Після чого Писарук Г.П. зателефонувала Карпенку І.В., останній погодився на пропозицію, однак повідомив Писарук Г.П., що прийде до неї разом з братом Карпенком О.В. та знайомим Томашенком С.В. Після чого 16 листопада 2016 р., приблизно о 10 годині Карпенко І.В., Карпенко О.В. та Томашенко С.В. зайшли на подвір'я домогосподарства Писарук Г.П. і підійшли до дверей її будинку, при цьому Карпенко І.В., який став найближче до дверей будинку, постукав у вхідні двері. У цей час у Шкварука С.І., який перебував у стані алкогольного сп'яніння, на ґрунті неприязних відносин із Карпенко О.В., раптово виник намір умисно спричинити тілесні ушкодження. Реалізуючи свій намір, Шкварук С.І., схопивши у коридорі будинку Писарук Г.П. придбані нею для використання у господарстві дві ПЕТ-пляшки, ємністю 0,5 л. з рідиною Вайт-Спірит, тобто бензин-розчинник, яка, відповідно до ГОСТ 12.1.007-76, відноситься до малонебезпечних речовин, різко відчинив вхідні двері, після чого, використовуючи рідину у пляшках та запальничку, запалив полум'я, яким підпалив одяг Карпенка І.В., Карпенка О.В., Томашенка С.В.

Унаслідок своїх дій Шкварук С.І. умисно спричинив потерпілим Карпенку І.В., Карпенку О.В., Томашенку С.В. такі тілесні ушкодження:

– Карпенку І.В., відповідно до висновку судово-медичного експерта за №108-Г від 14 грудня 2016 р., легкі тілесні ушкодження, що призвели до короткочасного розладу здоров'я у вигляді термічних опіків обличчя, шиї, передньої поверхні грудної клітки, вушної раковини справа І-ІІ-ІІІ ст. S-5%;

– Карпенку О.В, відповідно до висновку судово-медичного експерта за №107-Г від 14 грудня 2016 р., легкі тілесні ушкодження, що призвели до короткочасного розладу здоров'я у вигляді термічних опіків обличчя, шиї, передньої поверхні грудної клітки, вушної раковини справа I-II-III ст.S-3%;

– Томашенку С.В., відповідно до висновку судово-медичного експерта за №30-Г від 15 травня 2017 р., легкі тілесні ушкодження, що призвели до короткочасного розладу здоров'я у вигляді опіку полум'ям обличчя, шиї, правої вушної раковини I-II ст.

Отже, своїми діями Шкварук С.І. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст.125 КК України, тобто умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я.

Обвинувачений Шкварук С.І. у судовому засіданні повністю визнав свою вину, розкався у вчиненому та підтвердив обставини, викладені в обвинувальному акті, просив не позбавляти його волі.

Потерпілі в судовому засіданні у своїх показах підтвердили обставини, викладені в обвинувальному акті, вказали на те, що обвинувачений їм шкоду, а саме кошти, які вони витратили на лікування, не відшкодував. При цьому вони наполягали на призначенні суворої міри покарання для обвинуваченого.

За згодою учасників судового процесу, згідно з ч.3 ст.349 КПК України, судом було визнано недоцільно дослідження всіх доказів стосовно фактичних обставин справи, які ніким не оспорювались.

Як зазначив суд у мотивувальній частині вироку, обвинувачений правильно розуміє фактичні обставини справи, що підтверджуються його показаннями, сумнівів у добровільності та істинності його позиції немає, а тому суд, згідно з вимогами ч.2 ст.349 КПК України, обмежив дослідження фактичних обставин справи допитом обвинуваченого та потерпілих, частковим дослідженням письмових доказів і оголошенням характеризуючих даних Шкварука С.І., наявних у матеріалах кримінального провадження.

Вина обвинуваченого Шкварука С.І. в інкримінованому йому злочині, крім повного визнання ним своєї вини, також була

доведена в мотивувальній частині вироку суду дослідженими в судовому засіданні письмовими доказами, з якими обвинувачений повністю погодився, а саме:

- протоколом прийняття заяви про вчинення кримінального правопорушення від 16 листопада 2016 р. від Карпенка І.В;
- протоколом прийняття заяви про вчинення кримінального правопорушення від 16 листопада 2016 р. від Карпенка О.В;
- протоколом прийняття заяви про вчинення кримінального правопорушення від 26 квітня 2017 р. від Томашенка С.В.;
- протоколом огляду місця події від 16 листопада 2016 р. і фототаблиці ілюстрацій до нього, а саме: місця скоєння злочину;
- протоколом огляду речей та фототаблиці до нього від 17 листопада 2016 р.;
- висновками судово-медичних експертів за №108-Г від 14 грудня 2016р., №107-Г від 12 січня 2017 р. та №30-Г від 15 травня 2017р.

Аналізуючи та перевіривши у судовому засіданні вищенаведені докази в їх сукупності, суд зазначив, що вина обвинуваченого Шкварука С.І. у вчиненні злочину, передбаченого ч.2 ст.125 КК України, доведена у повному обсязі. Вищенаведені докази, надані стороною обвинувачення, не викликають сумнівів у суду, з них встановлено фактичні обставини події, вони належні, достовірні та допустимі, зібрані відповідно до вимог чинного законодавства, з якими обвинувачений повністю погодився.

З огляду на викладене, суд кваліфікував дії обвинуваченого Шкварука С.І., за ч.2 ст.125 КК України, тобто умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я.

При призначенні покарання суд, відповідно до вимог ст.65 КК України, врахував усі обставини справи, ступінь тяжкості вчиненого, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Обставинами, що пом'якшують покарання обвинуваченого, згідно зі ст. 66 КК України, суд визнав визнання ним своєї вини та щире каяття.

Обставиною, що обтяжує покарання обвинуваченого відповідно до п.13 ч. 1 ст. 67 КК України суд визнав учинення злочину особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння.

Згідно з ч.2 ст.65 КК України, особі, яка вчинила злочин, має бути призначене покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових злочинів.

Призначаючи вид і міру покарання обвинуваченому Шкваруку С.І., суд урахував, що він учинив злочин який відноситься до категорії невеликої тяжкості, характер вчиненого ним злочину та обставини, при яких він був скоєний, наслідки вчиненого злочину, ту обставину, що шкоду потерпілим він не відшкодував, не працевлаштований, учинив злочин у стані алкогольного сп'яніння, а тому суд у своєму рішенні прийшов до висновку, що в даному конкретному випадку обвинуваченому варто призначити покарання у вигляді обмеження волі. При цьому враховуючи, що обвинувачений учинив злочин уперше, позитивно характеризується за місцем проживання, сприяв у розкритті злочину, не перебуває на обліку у лікаря психіатра та нарколога, а тому в даному конкретному випадку суд зазначив, що для досягнення мети покарання можливе призначення покарання обвинуваченому без його ізоляції від суспільства, проте на нього потрібно покласти ряд обов'язків під час іспитового строку.

Суд також передбачив у мотивувальній частині вироку, що особа, яка вчинила злочин, зобов'язана відшкодувати витрати закладові охорони здоров'я на лікування потерпілого від цього злочину, крім випадку завдання шкоди при перевищенні меж необхідної оборони або у стані сильного душевного хвилювання, що виникло раптово внаслідок насильства або тяжкої образи з боку потерпілого (ст. 1206 ЦК України).

Крім того, Сторожинецький районний суд Чернівецької області у своєму рішенні зазначив, що долю речових доказів потрібно вирішити відповідно до вимог ст.100 КПК України.

У резолютивній частині вироку суд прийшов до такого висновку:

Карпенка С.І. визнати винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.2 ст.125 КК України і призначити йому міру покарання у вигляді 2 (двох) років обмеження волі.

На підставі ст.75 КК України, звільнити Карпенка С.І. від відбування призначеного покарання, якщо він протягом іспитового строку тривалістю (один) рік не вчинить нового злочину та виконає покладені на нього обов'язки.

Відповідно до ст.76 КК України, зобов'язати Карпенка С.І. в період іспитового строку: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання та не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації.

На вирок суду може бути подано апеляцію до апеляційного суду Чернівецької області через Сторожинецький районний суд Чернівецької області протягом 7-ми діб з дня його проголошення всіма учасниками процесу.

Запитання:

1. З яких частин складається зміст вироку суду?
2. До якого виду вироку, згідно з ст. 373 КПК України, відноситься вирок, ухвалений Сторожинецьким районним судом Чернівецької області за матеріалами провадження?
3. Чи всі питання, визначені ч.2 ст.374 КПК України, враховані Сторожинецьким районним судом Чернівецької області у вступній частині вироку?
4. Чи потрібна згода учасників судового процесу, згідно з ч.3 ст.349 КПК України, для того, щоб суд прийняв рішення про недоцільність дослідження всіх доказів стосовно фактичних обставин справи?
5. Чи повинен суд у резолютивній частині судового рішення вирішити питання про цивільний позов, якщо такий був заявлений?
6. У якій частині вироку суду вирішується питання про долю речових доказів?
7. Чи правильно визначені районним судом строки подання апеляційної скарги на вирок суду першої інстанції?
8. Чи є вирок Сторожинецького районного суду Чернівецької області законним, обґрунтованим і вмотивованим?

Ухвалою Хотинського районного суду Чернівецької області від 18 червня 2014 р. кримінальне провадження щодо обвинувачення Паладюка В.І. мешканця м. Хотин у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 125 КК України, у зв'язку з відмовою потерпілого від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення закрито.

У подальшому судом з'ясовано, що в ухвалі суду допущена описка, а саме: в описовій та резолютивній частинах ухвали Хотинського районного суду від 18 червня 2014 р. неправильно зазначено ім'я обвинуваченого, «Віктор», хоча має бути зазначено «Віталій».

До суду прокурор подав заяву, відповідно до якої просив виправити описку в ухвалі суду.

Суд вирішив виправити описку у зазначеній ухвалі суду.

Паладюк В.І., будучи належно повідомленим про дату, час і місце проведення засідання, не з'явився.

Дослідивши матеріали справи, суд постановив ухвалу, в якій прийняв рішення виправити описку в ухвалі Хотинського районного суду Чернівецької області від 18 червня 2014 р. винесеного в кримінальному провадженні зареєстрованому в ЄРДР №12014260160000057, якою, кримінальне провадження щодо обвинувачення Паладюка В.І. у зв'язку з відмовою потерпілого від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення закрито, вважати правильним, ім'я обвинуваченого – змінити на «Віталій».

Запитання:

1. Чи має суд право за власною ініціативою виправити допущенні в судовому рішенні цього суду описки, очевидні арифметичні помилки?

2. Чи можна виправити описку в судовому рішенні, яке ще не набрало законної сили?

3. Коли ухвала суду про виправлення описки набирає законної сили?

4. Чи належно Хотинський районний суд Чернівецької області вмотивував ухвалу про виправлення описки в зазначеному кримінальному провадженні?

5. Чи перешкоджає розгляду питання про внесення виправлень неприбуття в судове засідання обвинуваченого Паладюка В.І.?

6. Чи може бути оскаржено ухвалу Хотинського районного суду Чернівецької області про виправлення описки? Якщо так, то до якого суду і в який строк повинна бути подана апеляційна скарга?

Практичне заняття 2.6.

Апеляційне провадження у кримінальному процесі

КАЗУС 1

Вироком Шевченківського районного суду м. Чернівці від 02 грудня 2016 р., Предюк В.В. визнаний винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст. 125 КК України, та призначено йому покарання за ч.1 ст. 125 КК України у вигляді штрафу в сумі 510 грн. (30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян) у дохід держави. Стягнуто з Предюка В.В. на користь держави судові витрати за проведення експертизи в сумі 263 гривні 88 копійок.

Вирішена доля речових доказів.

Запобіжний захід до обвинуваченого не застосовувався.

У судовому засіданні в суді першої інстанції встановлено, що Предюк В.В. 26 травня 2015 р. приблизно о 21.00 годин, перебував у будинку по вул. Головній, 9. Там під час конфлікту зі своєю сестрою Предюк О.В. він здійснив два постріли в ділянку лівої ноги Предюк О.В. з револьвера «ME-38 Magnum 4-R» із заводським номером 56578, який, згідно з висновком експерта № 839-К, не належить до вогнепальної зброї, а є 4-мм дев'ятизарядним револьвером, призначеним для тренувальної стрільби. Цими діями він заподіяв потерпілій тілесні ушкодження у вигляді садна по зовнішній поверхні лівої гомілки в середині третини, яке, згідно з висновком судово-медичного експерта

№ 708 від 19 травня 2016 р., відносяться до легких тілесних ушкоджень.

На вказаний вирок суду першої інстанції обвинувачений Предюк В.В. 10 грудня 2016 р. подав апеляційну скаргу, де вказує на те, що вирок районного суду є одностороннім, необґрунтованим, винесений з істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону. Обвинувачення і вирок побудовані на припущеннях, докази та показання свідків були витлумачені односторонньо на користь потерпілої Предюк О.В., на думку обвинуваченого, районний суд формально перелічив покази, однак не дав їм належної оцінки, виходячи з апеляційної скарги, покази обвинуваченого, які він надав у районному суді. Стосовно конфлікту між потерпілою Предюк О.В. і його матір'ю, підтвердила сама потерпіла, що у неї на шиї були подряпини від того, що вона на кухні штовхалася зі своєю матір'ю, також свідок Куронюк І.І. указав, що він особисто не бачив, як Предюк В.В. стріляв із пістолета, а тільки почув два постріли. Крім того, на думку апелянта, Куронюк І.І. також не бачив, щоб на нозі у його співмешканки Предюк О.В. була кров, а були тільки подряпини.

Апелянт не погоджується з показами свідків Попадюка О.В. та Фермана К.К., через те, що вони протирічать висновкам судово-медичного обстеження за № 578 від 28 травня 2015 р., також апелянт вважає безпідставною відмовою районного суду у задоволенні клопотання про допит свідків: Башоги Т.Т., Тимофтія В.В., які можуть об'єктивно підтвердити, що завжди конфлікти були не між ним і потерпілою, а навпаки, між його сестрою і матір'ю, тому що потерпіла обікрала його матір і по даному факту відносно неї відкрито кримінальне провадження.

Предюк В.В. просить апеляційний суд скасувати вирок Шевченківського районного суду від 02 грудня 2016 р. та закрити кримінальне провадження у зв'язку із невстановленням достатніх доказів для доведення його вини, повторно допитати зазначених в апеляції свідків.

На вказану апеляційну скаргу від прокурора Чернівецької місцевої прокуратури Квасюка О.О. надійшло заперечення, в якому оспорується доводи апеляційної скарги у зв'язку з їх необґрунтованістю та безпідставністю, вирок районного суду відповідає вимогам чинного КПК України та ґрунтується на

повному і всебічному дослідженні всіх обставин справи, зібраних у ході досудового розслідування злочину та належно досліджені в районному суді доводи апелянта про неприйняття до уваги належно показання потерпілої Предюк О.В., свідків Куронюк І.І., Попадюка О.В. та Фермана К.К.

Заслухавши доповідача, пояснення обвинуваченого та захисника, які просили апеляційну скаргу задовольнити, міркування прокурора, яка вважає вирок суду законним та обґрунтованим, та просить вирок залишити без змін, перевіривши матеріали справи, обговоривши доводи апеляції, колегія суддів прийняла рішення, відповідно до якого апеляція задоволенню не підлягає, з таких підстав.

Винність обвинуваченого Предюка В.В. у вчиненні інкримінованого йому злочину при обставинах, що наведені у вирок, підтверджується дослідженими в судовому засіданні доказами та показаннями потерпілої, свідків, яким суд дав правильну юридичну оцінку.

Дослідивши в судовому засіданні апеляційної інстанції вказані в апеляційних скаргах доводи щодо порушення норм кримінально процесуального законодавства, колегія суддів прийшла до висновку, що вирок суду першої інстанції відповідає вимогам ст.ст. 370, 374 КПК України, є обґрунтованим і вмотивованим з огляду на те, що суд першої інстанції в повному обсязі перевірів і дослідив докази, суд допитав потерпілу Предюк О.В. про обставини кримінального правопорушення, яка детально показала, як розвивалися події 26 травня 2015 р., свідків, яким дав належну оцінку.

Апеляційним судом дослідженні показання потерпілої, шляхом відтворення аудіозапису судового засідання районного суду, яка пояснила, що 26 травня 2015 р. увечері, вона зі своїм співмешканцем прийшли додому, але не змогли зайти через вхідні двері в приміщення, оскільки замок був поміняний. Коли вона зайшла в будинок через задній вхід, на неї накинулись мати та брат, які почали виганяти її в коридор, при цьому обвинувачений не давав їй можливість зайти в кімнату та сказав відійти від дверей, бо буде стріляти. Вона нічого не робила, а брат дістав з чорної сумки пістолет і вистрілив у неї два рази, з яких один раз попав їй у ліву ногу. Вона вибігла на вулицю, щоб

покликати на допомогу сусідів, бабусю та викликала міліцію. Матір вона не чіпала. Від пострілу на її лівій нозі були подряпини.

Відповідно до акта судово-медичного дослідження (обстеження) № 578 від 28 травня 2015 р., згідно з яким при проведенні судово-медичного обстеження потерпілої в неї виявлено синці: на шиї справа, на шиї зліва, по зовнішній поверхні лівої гомілки в середній третині, та садна: на підборідді справа, по зовнішній поверхні лівої гомілки в середній третині. Виявлені тілесні ушкодження виникли в результаті дії твердих тупих предметів або ударів об такі, по строку можуть відповідати вказаному в обставинах і відносяться до легких тілесних ушкоджень.

Колегія суддів погодилась із висновком районного суду щодо критичної оцінки невизнання вини, розцінивши це як обрану лінію та метод самозахисту з метою уникнення кримінальної відповідальності.

Незважаючи на невизнання вини Предюком В.В., із його показань не вбачається, що він не заперечує факту наявності конфлікту з потерпілою та скоєння пострілів 26 травня 2015 р.

За наслідками розгляду апеляційної скарги апеляційний суд Чернівецької області прийняв таке рішення:

Апеляційну скаргу обвинуваченого Предюка В.В. залишити без задоволення, вирок Шевченківського районного суду м. Чернівці від 02 грудня 2016 р. у кримінальному провадженні №12015260040001670 щодо обвинуваченого Предюк В.В. – залишити без змін.

Ухвала набирає законної сили з моменту її проголошення, але може бути оскаржена в касаційному порядку до Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Запитання:

1. Чи мав право Предюк В.В. подати апеляційну скаргу?
2. Чи подана апеляційна скарга у визначений законодавством строк на апеляційне оскарження?
3. Чи обов'язкова участь особи, яка подала апеляційну скаргу, при розгляді останньої в суді апеляційної інстанції?

4. Чи має прокурор, згідно зі ст. 393 КПК України право подати до суду апеляційної інстанції заперечення на апеляційну скаргу на вирок суду першої інстанції?

5. До якого моменту під час здійснення апеляційного провадження можна подати заперечення на апеляційну скаргу?

6. Чи мав право Предюк В.В. відмовитися від апеляційної скарги? Якщо так, то до якого моменту апеляційного розгляду Предюк В.В. міг реалізувати дане право?

7. У межах чого суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції?

8. Упродовж якого строку може бути подана касаційна скарга на ухвалу апеляційного суду?

КАЗУС 2

Суддя судової палати з розгляду кримінальних справ апеляційного суду Чернівецької області, перевіrivши апеляційну скаргу засудженого Карпенка О.О. на ухвалу Сокирянського районного суду Чернівецької області від 18 травня 2017 р., встановив, що ухвалою Сокирянського районного суду Чернівецької області від 18 травня 2017 р. виправлено допущену в ухвалі Сокирянського районного суду Чернівецької області від 01 листопада 2016 р. арифметичну помилку щодо визначення загального строку попереднього ув'язнення, зарахованого засудженому Карпенку О.О. Замінено в абзаці дванадцятому мотивувальної частини ухвали Сокирянського районного суду Чернівецької області від 01 листопада 2016 р., загальний строк попереднього ув'язнення, зарахований засудженому Карпенку О.О. з 2 років 14 днів на 01 рік 11 місяців 14 днів.

На вказану ухвалу засуджений Карпенко О.О. подав апеляційну скаргу, в якій посилається на те, що дану ухвалу він отримав під розписку 12 червня 2017 р. У судовому засіданні він не брав участі, про дату проведення судового засідання не був повідомлений. Тому подає апеляційну скаргу.

Перевіrivши відповідність апеляційної скарги вимогам закону, апеляційний суд прийшов до висновку, що дану апеляційну скаргу потрібно залишити без руху з таких підстав:

Відповідно до вимог ст. 396 КПК України, в апеляційній скарзі, серед іншого, зазначаються вимоги особи, яка подає апеляційну скаргу, та їх обґрунтування із зазначенням того, у чому полягає незаконність чи необґрунтованість судового рішення, які існують підстави для його скасування, з наведенням обґрунтування своєї позиції; зазначаються прохання особи, сформульоване з урахуванням того, які рішення суд апеляційної інстанції вправі ухвалити за результатами розгляду. При цьому, мотивувальна та резолютивна частини апеляційної скарги повинні узгоджуватись між собою.

Апеляційний суд зазначає, що апелянт вищевказаних вимог не дотрималось. Апеляційна скарга нечітка. У ній не зазначено конкретних доводів із зазначенням того, у чому саме полягає незаконність чи необґрунтованість рішення районного суду. Також апелянтом не обґрунтовано позиції, з яких підстав рішення районного суду підлягає скасуванню чи зміні. В апеляційній скарзі взагалі відсутнє формулювання прохальної частини та не зазначено, яке рішення суд апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги мав би прийняти.

Тому, згідно з ч. 1 ст. 399 КПК України, апеляційний суд ухвалив апеляційну скаргу засудженого Карпенка О.О на ухвалу Сокирянського районного суду Чернівецької області від 18 травня 2017 р. залишити без руху.

Установити засудженому Карпенку О.О строк для усунення недоліків, зазначених у мотивувальній частині цієї ухвали 10 (десять) днів з дня отримання ним копії ухвали суду апеляційної інстанції.

Запитання:

1. Чи правомірне рішення прийняв апеляційний суд Чернівецької області відносно наявної апеляційної скарги?

2. Який максимальний строк згідно з нормами чинного законодавства може встановити суд для усунення недоліків апеляційної скарги?

3. З якого моменту обчислюється строк, установлений судом в ухвалі про залишення апеляційної скарги без руху для усунення недоліків апелянтом?

4. Протягом скількох днів після усунення недоліків

апеляційної скарги у визначений строк, суддя-доповідач повинен постановити ухвалу про відкриття апеляційного провадження?

5. Чи підлягає ухвала про залишення апеляційної скарги без руху оскарженню до вищестоящої інстанції?

6. Чи позбавляє права повторного звернення до суду апеляційної інстанції в порядку, передбаченому КПК України, у межах строку на апеляційне оскарження, залишення апеляційної скарги без руху?

Практичне заняття 2.7.

Виконання судових рішень у кримінальному процесі

КАЗУС 1

29 червня 2017 р. Сокирянський районний суд Чернівецької області розглянув у відкритому судовому засіданні в м. Сокиряни справу за поданням начальника ДУ «Сокирянська виправна колонія (№67)» (далі – ДУ «СВК (№ 67)») Іванюка К.К. та голови спостережної комісії при Сокирянській райдержадміністрації Чернівецької області Ушика І.І. про умовно-дострокове звільнення від покарання засудженого Яна А.А.

Під час розгляду матеріалів провадження Сокирянський районний суд Чернівецької області встановив, що начальник ДУ «СВК (№ 67)» Іванюк К.К. і голова спостережної комісії при Сокирянській райдержадміністрації Чернівецької області Ушика І.І. звернулися до суду з поданням про умовно-дострокове звільнення від покарання засудженого Яна А.А.

У судовому засіданні представники ДУ «СВК (№67)» та спостережної комісії при Сокирянській райдержадміністрації Чернівецької області не з'явилися, однак подали заяви про розгляд справи без їхньої присутності, підтримують подане подання.

Засуджений Ян А.А. у судовому засіданні не з'явився, оскільки подав заяву про розгляд справи без його присутності, в якій зазначив, що не заперечує щодо задоволення подання, оскільки вважає, що він довів своє виправлення.

Прокурор у судовому засіданні не заперечував щодо задоволення клопотання, оскільки вважав, що засуджений Ян А.А. довів своє виправлення та до нього може бути застосоване умовно-дострокове звільнення.

З досліджених у судовому засіданні матеріалів справи судом встановлено, що Ян А.А., засуджений:

1) вироком Садгирського районного суду м.Чернівці від 27 вересня 2012 р. за вчинення злочинів, передбачених ч.ч.1, 3 ст. 185 КК України до покарання у вигляді 3-х років позбавлення волі та на підставі ст. 75 КК України звільнений від відбування покарання з півторарічним іспитовим строком;

2) вироком Шевченківського районного суду м.Чернівці від 23 квітня 2015 р. за вчинення злочину, передбаченого ч.2 ст.185 КК України на підставі ч.1 ст.71 КК України до покарання у виді 3-х років 2 місяців позбавлення волі. Початок строку 23 квітня 2015 р. Кінець строку 23 червня 2018 р.

Частиною другою ст. 81 КК України визначено, що умовно-дострокове звільнення від відбування покарання може бути застосоване, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення.

Відповідно до п.2 ч.3 ст.81 КК України, умовно-достроково звільнення від відбування покарання може бути застосоване після фактичного відбуття засудженим не менше двох третин покарання, призначеного судом за умисний тяжкий злочин чи необережний особливо тяжкий злочин, а також у разі, якщо особа раніше відбувала покарання у вигляді позбавлення волі за умисний злочин і до погашення або зняття судимості, знову вчинила умисний злочин, за який вона засуджена до позбавлення волі.

Згідно з роз'ясненнями, наданими постановою Пленуму Верховного суду України «Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким» № 2 від 26 квітня 2002 р. (п.2), умовно-дострокове звільнення від відбування покарання можливе лише після повного та всебічного вивчення даних про особу засудженого.

При цьому головною умовою прийняття рішення про умовно-достроковому звільненні від відбування покарання є доведеність того, що засуджений сумлінною поведінкою і

ставленням до праці довів своє виправлення (ч.2 ст.81 КК України).

Ян А.А. засуджений за вчинення злочинів середньої тяжкості та умисного тяжкого злочину. На час розгляду справи відбув більше двох третин строку призначеного покарання.

Засуджений Ян А.А. у місцях позбавлення волі перебуває з 23 квітня 2015 р. Під час утримання в СІЗО м. Чернівці до дисциплінарної відповідальності не притягувався.

До ДУ «Сокирянська ВК (№67)» прибув 15 липня 2015 р. По прибуттю до колонії працевлаштований різноробочим будівельної бригади, де працював по грудень 2016 р. З січня 2017 р. працевлаштований робітником їдальні, де працює по даний час. Поставленні перед ним завдання та обов'язки виконує вчасно та якісно. Дотримується норм, які визначають порядок і умови відбування покарання та розпорядок дня установи. За час перебування в установі жодного разу не притягувався до дисциплінарної відповідальності. Має два заохочення за сумлінне ставлення до праці та зразкову поведінку. Роботи із благоустрою відділення та установи виконує, розуміє необхідність виконання таких робіт. Заходи виховного характеру, які проводяться у відділенні, відвідує, робить для себе належні висновки. Бере участь у реалізації програм диференційованого виховного впливу «Духовне відродження» та «Фізкультура і спорт», відвідуючи православну церкву, яка функціонує при установі, та шляхом зайняття ранковою фізичною зарядкою. У 2016 році здобув професію «Муляр» у навчальному центрі, який функціонує при установі. За участь у конкурсі фахової майстерності відзначений керівництвом навчального центру.

Зв'язки на волі підтримує з рідними шляхом побачень та отримує посилки, взаємовідносини із рідними добрі. Вину у вчиненому злочині визнав.

З довідки медичної частини ДУ «СВК (№67)» від 29 травня 2017 р. № 214 встановлено, що Ян А.А. працездатний, на даний час стан його здоров'я задовільний.

Отже, з урахуванням думки прокурора, суд постановив ухвалу, згідно з якою подання начальника ДУ «СВК (№ 67)» та голови спостережної комісії при Сокирянській райдержадміністрації Чернівецької області про умовно-

дострокове звільнення від покарання засудженого Яна А.А. задовольнити.

Звільнити Яна А.А. від подальшого відбування покарання у вигляді позбавлення волі, призначеного 23 квітня 2015 р. вироком Шевченківського районного суду м.Чернівці умовно-достроково на 11 (одинадцять) місяців 24 (двадцять чотири) дні.

Роз'яснити засудженому, що, відповідно до ч. 4 ст. 81 КК України, у разі вчинення особою, до якої було застосовано умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, протягом невідбутої частини покарання нового злочину, суд призначає покарання за правилами, передбаченими ст.ст. 71, 72 КК України.

Ухвала може бути оскаржена до апеляційного суду Чернівецької області шляхом подачі апеляційної скарги через Сокирянський районний суд Чернівецької області протягом 30 діб з дня її оголошення.

Запитання:

1. Чи належно Сокирянський районний суд Чернівецької області вмотивував постановлену ухвалу?

2. Чи подано подання начальника ДУ «Сокирянська виправна колонія (№67)» та голови спостережної комісії при Сокирянській райдержадміністрації Чернівецької області про умовно-дострокове звільнення від покарання засудженого до належного суду, який, згідно зі ст. 539 КПК України, вправі розглядати таке подання?

3. Чи перешкоджає проведенню судового розгляду неприбуття засудженого Яна А.А. у судове засідання, який був належно повідомлений про місце та час розгляду подання?

4. Чи правильно в резолютивній частині ухвали зазначений строк для подачі апеляційної скарги до апеляційного суду?

КАЗУС 2

21 серпня 2017 р. до Сокирянського районного суду Чернівецької області надійшло письмове клопотання засудженого

Ковалю Р.О. щодо вирішення судом питання про переведення його до колонії з іншим рівнем безпеки.

Суд, розглянувши матеріали провадження, постановив відмовити у відкритті провадження з розгляду клопотання засудженого.

Запитання:

1. Чи правомірне рішення Сокирянського районного суду Чернівецької області?

2. Які питання, згідно зі ст. 537 КПК України, має право вирішувати суд під час виконання вироків?

3. Чи є перелік питань, які вирішує суд у порядку кримінального судочинства під час виконання вироків, вичерпним?

4. Чи підлягає дана ухвала оскарженню до апеляційного суду Чернівецької області шляхом подачі апеляційної скарги через Сокирянський районний суд Чернівецької області?

5. Протягом якого строку може бути подана апеляційна скарга на таку ухвалу Сокирянського районного суду Чернівецької області?

6. З якого моменту обчислюється строк подачі апеляційної скарги на такий вид ухвали?

Практичне заняття 2.8.

Касаційне провадження у кримінальному процесі

КАЗУС 1

Вироком Шевченківського районного суду м. Чернівців від 18 серпня 2016 р. Канюшина Р.Р., не судимого в силу ст. 89 КК України, засуджено: за ч. 2 ст. 153 КК України до покарання у вигляді трьох років позбавлення волі, за ч. 3 ст. 153 КК України до покарання у вигляді восьми років позбавлення волі, за ч. 1 ст. 156 КК України, до покарання у вигляді 3 років позбавлення волі, – за ч. 2 ст. 156 КК України до покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі, – за ч. 3 ст. 301 КК України до покарання у вигляді чотирьох років позбавлення волі з конфіскацією

порнографічної кіно- та відеопродукції та засобів їх виготовлення, розповсюдження та демонстрування, – за ч. 1 ст.302 КК України до покарання у вигляді двох років обмеження волі, – за ч. 3 ст. 302 КК України до покарання у вигляді двох років позбавлення волі, – за ст. 304 КК України до покарання у вигляді трьох років позбавлення волі, за ч. 1 ст. 304 КК України до покарання у вигляді позбавлення волі строком на три роки.

На підставі ст. 70 КК України за сукупністю злочинів шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим остаточно визначено покарання у вигляді восьми років позбавлення волі без позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю та посади, пов'язані з вихованням дітей, з конфіскацією порнографічної кіно та відеопродукції та засобів їх виготовлення, розповсюдження та демонстрування,

Ухвалою Апеляційного суду Чернівецької області від 21 листопада 2016 р. зазначений вище вирок залишений без змін.

Адвокат Шкрум І.В., який діє на підставі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю №000 від 04 червня 2001 р., подав в інтересах засудженого 21 грудня 2016 р. касаційну скаргу.

Шкрум І.В. вважає, що суд першої інстанції необгрунтовано долучив до справи у якості доказів показання потерпілих, які вони давали в ході досудового розслідування під примусом, не перевірили їх у судовому засіданні та не допитавши потерпілих, чим порушив ст. 94 КПК України. Суд не врахував показання потерпілих Куха О.О. та Кліма О.Д., які відмовилися від раніше даних показань, та не дав їм оцінку.

Усупереч вимогам ст. 404 КПК України, апеляційний суд належно не розглянув апеляційну скаргу, не дослідив повторно обставин, досліджених судом першої інстанції, не повністю та з порушеннями, безпідставно не задовольнив вимоги щодо закриття провадження за відсутності будь-яких доказів винності Канюшина Р.Р., у скоєні злочинів, за які його засуджено.

Окрім додержання інших, передбачених ст. 404 КПК України вимог, в ухвалі потрібно проаналізувати і зіставити з наявними у провадженні матеріалами всі доводи, наведені в апеляції, і дати на кожен з них вичерпну відповідь, пославшись на відповідний матеріальний чи процесуальний закон. У разі

залишення вироку, постанови без зміни в ухвалі необхідно докладно викласти мотиви й підстави відхилення апеляції, а також докази, що спростовують наведені в ній доводи. Апеляційний суд при розгляді апеляції засудженого Канюшина Р.Р., указаних вимог закону не дотримався.

Зокрема, засуджений в апеляційній скарзі ставив питання про скасування вироку суду першої інстанції та закриття провадження щодо нього за відсутністю в його діях складу злочину, посилаючись на відсутність будь-яких доказів його винності.

Відмовляючи у задоволенні скарги, апеляційний суд обмежився лише посиланням на те, що винність Канюшина Р.Р., у вчиненні інкримінованих йому злочинів за обставин, що наведені у вироку, повністю підтверджується дослідженими в судовому засіданні доказами, яким дана правильна юридична оцінка. При цьому в ухвалі апеляційний суд лише навів перелік доказів, не перевірявши їх та не проаналізувавши, не перевіряв правильність кваліфікації дій обвинуваченого, не навів переконливих відповідей на апеляцію засудженого.

Тому, на думку адвоката, ухвала апеляційного суду підлягає скасуванню, а справа – направленню на новий апеляційний розгляд, у процесі якого вказані недоліки необхідно усунути, розглянути апеляцію засудженого відповідно до вимог закону, перевірявши і доводи, наведені в касаційній скарзі.

Запитання:

1. Що всупереч вимогам ст. 427 КПК України не зазначено у касаційній скарзі?

2. Чи обов'язково у касаційній скарзі вказувати перелік матеріалів, які додаються?

3. Чи не порушений строк подачі касаційної скарги?

4. Чи подана касаційна скарга особою, яка має на це право?

5. Ким повинна бути підписана дана касаційна скарга?

6. Скільки копій повинно бути додано до касаційної скарги?

На кого не поширюється дана вимога?

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшло клопотання захисника – адвоката Шалагінова В.Г. про направлення кримінального провадження щодо Карпа Н.Л. з Франківського районного суду м. Львова до Вінницького міського суду Вінницької області.

У клопотанні зазначено, що в провадженні Вінницького міського суду Вінницької області перебуває обвинувальний акт щодо Карпа Н.Л., обвинуваченого за ч. 4 ст. 187 КК України. Захисник вважає, що більш тяжкий злочин, інкримінований Карпу Н.Л., вчинено у межах територіальної юрисдикції Апеляційного суду Вінницької області, тому кримінальне провадження № 12017140080002008 за обвинуваченням Карпа Н.Л. у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 15 ч. 2 ст. 190, ч. 4 ст. 27 ч. 3 ст. 15 ч. 3 ст. 369 КК України, потрібно передати для розгляду до Вінницького міського суду Вінницької області.

Учасникам судового провадження повідомлено про час та місце розгляду клопотання, проте в судові засідання вони не з'явилися. Заперечень і клопотань про відкладення дати розгляду клопотання не надійшло.

За результатами розгляду провадження колегія суддів дійшла висновку, що клопотання задоволенню не підлягає з таких підстав:

Згідно з ч. 1 ст. 32 КПК України, кримінальне провадження здійснює суд, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено кримінальне правопорушення. У разі, якщо було вчинено кілька кримінальних правопорушень, кримінальне провадження здійснює суд, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено більш тяжке правопорушення, а якщо вони були однаковими за тяжкістю, - суд, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено останнє за часом кримінальне правопорушення.

Згідно з ч. 1 ст. 34 КПК України, кримінальне провадження може бути передано на розгляд до іншого суду, якщо: до початку судового розгляду виявилось, що кримінальне провадження надійшло до суду з порушенням правил територіальної

підсудності; після задоволення відводів (самовідводів) чи в інших випадках неможливо утворити новий склад суду для судового розгляду; обвинувачений чи потерпілий працює або працював у суді, до підсудності якого належить здійснення кримінального провадження; ліквідовано суд, який здійснював судові провадження.

До початку судового розгляду у виняткових випадках кримінальне провадження з метою забезпечення оперативності та ефективності кримінального провадження може бути передано на розгляд іншого суду за місцем проживання обвинуваченого, більшості потерпілих або свідків.

З обвинувального акта у кримінальному провадженні № 12017140080002008, що перебуває в провадженні Франківського районного суду м. Львова, вбачається, що Карп Н.Л. обвинувачується у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 15 ч. 2 ст. 190, ч. 4 ст. 27 ч. 3 ст. 15 ч. 3 ст. 369 КК України, у межах територіальної юрисдикції Франківського районного суду м. Львова.

Доводи захисника Шалагінова В.Г. про необхідність передачі кримінального провадження № 12017140080002008 до іншого суду в межах юрисдикції різних апеляційних судів, оскільки більш тяжке кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 187 КК України, яке інкримінується Карпу Н.Л., вчинено у межах територіальної юрисдикції Вінницького міського суду Вінницької області не ґрунтуються на матеріалах справи, оскільки з обвинувального акта, який перебуває у провадженні Франківського районного суду м. Львова, убачається, що Карп Н.Л. обвинувачується за ч. 3 ст. 15 ч. 2 ст. 190, ч. 4 ст. 27 ч. 3 ст. 15 ч. 3 ст. 369 КК України.

При цьому, як видно з клопотання захисника, у провадженні Вінницького міського суду Вінницької області перебуває інше кримінальне провадження за обвинуваченням Карпа Н.Л. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 187 КК України, тому хоча захисником і порушується питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів, проте фактично зроблено посилання на необхідність об'єднання проваджень, що відповідно до ч. 1 ст. 34 КПК України не є

підставою для передачі кримінального провадження з одного суду до іншого.

Отже, підстав, передбачених ч. 1 ст. 34 КПК України, для передачі кримінального провадження щодо Карпа Н.Л. з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів колегія суддів не вбачає, а виняткових випадків, передбачених частиною 1 цієї ж статті, - у клопотанні не наведено.

Запитання:

1. Чи правильне, на Вашу думку, прийняв рішення ВССУ щодо залишення клопотання захисника без задоволення?

2. Які мотиви були покладені в основу ухвали ВССУ про залишення клопотання захисника без задоволення?

3. Чи перешкоджає неявка учасників судового провадження подальшому здійсненню останнього?

4. Які правила визначення підсудності Ви знаєте?

5. Чи допускаються спори про підсудність між судами? Якщо так, то хто їх вирішує?

6. З якого моменту дана ухвала ВССУ набирає законної сили?

7. Чи підлягає дана ухвала ВССУ оскарженню?

Практичне заняття 2.9.

Провадження у Верховному Суді України.

Провадження за нововиявленими обставинами

КАЗУС 1

Вироком апеляційного суду міста Києва від 19 квітня 2010 р. Петров Х.Х. , засуджений за ч. 1 ст. 14, ч. 3 ст. 27 і п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України до покарання у вигляді позбавлення волі на строк дванадцять років.

Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України ухвалою від 7 вересня 2010 р. вирок щодо Петрова Х.Х. змінила, пом'якшила призначене покарання за ч. 1 ст. 14, ч. 3 ст. 27 і п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України до десяти років позбавлення волі. У решті вирок залишено без зміни.

Захисник засудженого – адвокат Кушніренко М.В. звернувся до місцевого суду з клопотанням про застосування до Петрова Х.Х статті 3 Закону України від 8 квітня 2014 р. № 1185-VII «Про амністію у 2014 році» (далі – Закон № 1185-VII).

Бориспільський міськрайонний суд Київської області ухвалою від 28 липня 2015 р. відмовив у задоволенні клопотання захисника Кушніренка М.В., зазначивши, що підстав для застосування статті 3 Закону № 1185-VII немає, оскільки на день набрання чинності цим Законом засуджений відбув менше половини призначеного строку покарання.

Апеляційний суд Київської області ухвалою від 15 вересня 2015 р. апеляційні скарги засудженого Петрова Х.Х та його захисників Кушніренка М.В. і Киченка А.С. залишив без задоволення, а ухвалу Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 28 липня 2015 р. – без зміни. Суд апеляційної інстанції, пославшись на статті закону, за якими засуджено Петрова Х.Х, указав, що дія закону про амністію на нього не поширюється (стаття 8 Закону № 1185-VII) та що Законом № 1185-VII не передбачено винятків для осіб, які вчинили злочини у співучасті.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 26 жовтня 2015 р. відмовив засудженому Петрову Х.Х у відкритті касаційного провадження за його касаційною скаргою, мотивуючи своє рішення тим, що оскаржувані ухвали Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 28 липня 2015 р. й Апеляційного суду Київської області від 15 вересня 2015 р. стосуються питань, пов'язаних із виконанням вироку, а отже, оскарження їх у касаційному порядку не передбачено частиною п'ятою статті 539 КПК України

Засуджений Петров Х.Х звернувся до Верховного Суду України із заявою, за змістом якої просить переглянути ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 26 жовтня 2015 р. з підстави, передбаченої пунктом 2 статті 445 КПК України (неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої КПК України, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень). При цьому Петров Х.Х зазначає, що

суд касаційної інстанції у наданих для порівняння судових рішеннях постановив ухвали про відкриття касаційного провадження для перегляду судових рішень, якими вирішувалося питання про застосування до засуджених акта амністії, а в його справі – ухвалив протилежне за змістом рішення.

На підтвердження підстави для перегляду засуджений Петров Х.Х додав до заяви копії ухвал Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28 та 9 квітня 2015 р. щодо осіб, яким місцевий суд відмовив у задоволенні клопотання про застосування акта амністії, а апеляційний суд скасував ці рішення та звільнив засуджених від відбування покарання на підставі Закону № 1185-VII.

Так, суд касаційної інстанції ухвалою від 28 квітня 2015 р. скасував ухвалу апеляційного суду щодо К. та призначив новий розгляд у суді апеляційної інстанції, зазначивши, що рішення суду апеляційної інстанції про звільнення К. від відбування покарання на підставі акта амністії було передчасним і таким, що не відповідало вимогам КПК України. А в іншій справі (ухвала від 9 квітня 2015 р.) касаційний суд залишив без зміни ухвалу апеляційного суду, погодившись із наявністю підстав для застосування до засудженого акта амністії.

Крім того, заявник послався на копії ухвал Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29 квітня, 16 вересня й 20 листопада 2014 р., від 5 лютого, 12 лютого, 20 травня, 26 травня, 30 червня та 21 липня 2015 р., які стосувалися засуджених, щодо яких питання про застосування/незастосування акта амністії вирішувалося місцевими судами при ухваленні вироку або апеляційними та касаційними судами за наслідками перегляду судових рішень судів нижчих інстанцій.

Також до заяви долучено копії ухвал цього ж суду від 27 лютого й 27 травня 2015 р., постановлені судом касаційної інстанції під час підготовки провадження до касаційного розгляду за клопотаннями осіб про застосування Закону № 1185-VII, та копію ухвали від 27 січня 2015 р., якою постанову місцевого суду про звільнення О. від кримінальної відповідальності на підставі акта амністії й закриття справи скасовано, а справу направлено на новий судовий розгляд.

За наслідками розгляду матеріалів провадження судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України (далі – Суд) заслухала суддю-доповідача, доводи захисника Киченка А.С., який просив заяву задовольнити, пояснення прокурора про необхідність задоволення заяви, перевірила матеріали справи й касаційного провадження, обговорила доводи заяви і дійшла висновку про таке.

Згідно зі статтею 444 КПК України, Верховний Суд України переглядає судові рішення у кримінальних справах винятково з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

Справа, в якій вирішувалося питання про застосування амністії, за заявою засудженого Петрова Х.Х про перегляд ухвали суду касаційної інстанції допущена до провадження Суду в порядку, визначеному главою 33 КПК України.

Суд зазначає, що вирішення цієї заяви полягає у зіставленні правових позицій (висновків) у оспорюваному та порівнюваних судових рішеннях щодо застосування однієї і тієї самої норми права та наданні відповіді на запитання, чи виявляють вони неоднаковість правозастосування, враховуючи при цьому в комплексі вимоги статей 444 і 445 КПК України, а також правові позиції практики Суду про перегляд рішень суду касаційної інстанції.

Суд нагадав, що в межах своїх специфічних повноважень перегляд рішення суду касаційної інстанції можливий, а втручання/невтручання в таке рішення є необхідним/непотрібним, коли є неоднаковість застосування однієї і тієї самої норми права у не менш ніж у двох кримінальних провадженнях, і хоча б в одному з яких сторона кримінального провадження оспорювала (ставила під сумнів) у будь-який спосіб правильність застосування такої норми. Про неоднакове застосування норми права свідчить неоднакове її розуміння касаційним судом у процесі правозастосування, що зумовлює ухвалення різних за змістом судових рішень і спонукає у зв'язку з цим Суд висловити свою правову позицію щодо правильного її застосування.

Суд дійшов висновку, що зіставлення правової позиції в рішенні касаційного суду, в якому ставиться під сумнів правильність застосування норми права, із правовою позицією в

рішеннях, наданих для порівняння, прийнятих у кримінальних провадженнях, в яких вирішувалося питання про застосування амністії, свідчить про неоднаковість правозастосування, що дає підставу для визнання заяви прийнятною і розгляду її в аспекті положень пункту 2 статті 445 КПК України.

Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 428 КПК України, суд касаційної інстанції постановляє ухвалу про відмову у відкритті касаційного провадження, якщо касаційна скарга подана на судові рішення, яке не підлягає оскарженню в касаційному порядку.

Перелік судових рішень, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку, наведений у статті 424 КПК України. Зі змісту цієї статті вбачається, що вона має лише одну норму, яка забороняє оскарження в касаційному порядку певного судового рішення, – її зафіксовано в частині четвертій цієї статті, згідно з якою не підлягають оскарженню в касаційному порядку ухвала слідчого судді після її перегляду в апеляційному порядку та ухвала суду апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги на таку ухвалу.

Повертаючись до розгляду справи, Суд зазначає, що у своїй практиці він уже висловлював правову позицію щодо питання про те, чи підлягають оскарженню в касаційному порядку судові рішення щодо застосування амністії (постанова від 11 лютого 2016 р. в справі № 5-331кс15). Вона зводилася до того, що положення частини другої статті 424 КПК необхідно тлумачити цілісно і питання про те, чи підлягають оскарженню в касаційному порядку судові рішення щодо застосування амністії, належить вирішувати, виходячи з положень Конституції України, згідно з пунктом 8 частини третьої статті 129 якої повнота касаційного перегляду обмежена лише випадками прямого, недвозначного виключення (заборони) на рівні закону. Оскільки нормативні акти, які регулюють порядок і процедуру застосування амністії, не визначають порядку оскарження ухвалених на їх підставі судових рішень, а КПК не встановлює заборони на оскарження в касаційному порядку рішень суду щодо амністії, висновки касаційного суду про те, що рішення суду щодо амністії не підлягає оскарженню в касаційному порядку, є такими, що суперечать нормам права, передбаченим кримінальним процесуальним законодавством України.

Суд вважає, що ця практика також повинна застосовуватись і в даній справі.

В аспекті положень п. 2 ст. 445 КПК України можуть бути прикладом неоднакового правозастосування надані для порівняння копії ухвал Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28 та 9 квітня 2015 р.

Інші ухвали суду касаційної інстанції, на які зроблено посилення на підтвердження неоднаковості у правозастосуванні, не можуть розглядатися в аспекті їх порівняння із оспорюваним судовим рішенням, оскільки вони стосуються кримінальних проваджень, відкритих у іншій правовій ситуації, коли питання про застосування амністії вирішувалося під час судового розгляду судом першої інстанції або перегляду судових рішень в апеляційному чи касаційному порядку.

За наслідками розгляду матеріалів провадження Суд прийняв рішення задовольнити заяву засудженого Петрова Х.Х.

Ухвалу колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 26 жовтня 2015 р. щодо Петрова Х.Х скасувати, а справу направити на розгляд до суду касаційної інстанції зі стадії вирішення питання про відкриття касаційного провадження.

Постанова є остаточною і не може бути оскаржена, крім як на підставі, передбаченій пунктом 4 статті 445 Кримінального процесуального кодексу України.

Запитання:

1. Чи правильне рішення, на Вашу думку, прийняв ВСУ?
2. Які підстави визначенні КПК України для перегляду судових рішень ВСУ?
3. Чи мав право Петров Х.Х. на звернення про перегляд судового рішення ВСУ?
4. Які судові рішення можуть бути оскарженні в касаційному порядку?
5. У чому в даному кримінальному провадженні проявляється неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої КПК України, що

зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень?

6. Чи належно вмотивована заява Петрова Х.Х. до ВСУ щодо неоднакового застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої КПК України, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень?

КАЗУС 2

Вироком Деснянського районного суду м. Чернігова від 8 лютого 2016 р. Карпенко І.Г., 1980 року народження, громадянина України, з вищою освітою, несудимого, засуджено за частиною 1 статті 122 КК України на 2 роки позбавлення волі; за частиною 3 статті 296 КК України на 4 роки позбавлення волі. На підставі частини 1 статті 70 КК України за сукупністю злочинів, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, визначено покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки. На підставі статті 75 КК України Карпенка І.Г. звільнено від відбування основного покарання з випробуванням, встановлено іспитовий строк тривалістю 3 роки і покладено на нього обов'язки, передбачені статтею 76 КК.

Карпенка І.Г. визнано винуватим у тому, що він, будучи працівником правоохоронного органу, у вільний від роботи час 11 червня 2015 р., приблизно о 02 год. 40 хв., знаходячись біля кафе «Світязь», розташованого у м. Чернігів, вул. Канюка, 18, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, умисно, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалось особливою зухвалістю, вчинив побиття невстановленої слідством особи, після чого вчинив фізичний опір громадянам Семенюку І.І. та Попадюку Р.Р., які намагалися припинити його хуліганські дії, внаслідок чого заподіяв потерпілому Семенюку І.І. середньої тяжкості тілесні ушкодження у вигляді закритої черепно-мозкової травми, струсу головного мозку, переламу кісток носа, численних гематом, а потерпілому Попадюку Р.Р. – легкі тілесні ушкодження у вигляді забійних ран, саден і гематом.

28 квітня 2016 р. Апеляційний суд Чернігівської області апеляційну скаргу засудженого залишив без задоволення, а вирок

місцевого суду – без зміни.

14 грудня 2016 р. колегія суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ відхилила доводи касаційної скарги засудженого Карпенка І.Г. про те, що у зв'язку з відмовою потерпілих за частиною 1 статті 122 КК України від своїх заяв кримінальне провадження підлягало закриттю, пославшись на те, що даний злочин було вчинено за обтяжуючих обставин, а саме у стані алкогольного сп'яніння, та залишила ухвалу Апеляційного суду Чернігівської області від 28 квітня 2016 р. без зміни.

У заяві засуджений Карпенко І.Г. просить переглянути рішення суду касаційної інстанції на підставах, передбачених пунктами 2, 3 частини 1 статті 445 КПК України, скасувати його і направити справу на розгляд до суду касаційної інстанції. Твердить, що касаційний суд неоднаково застосовує норму права, передбачену пунктом 1 частини 1 статті 477 КПК України, щодо віднесення кримінального провадження до таких, що здійснюються у формі приватного обвинувачення. На думку заявника, касаційний суд у його справі помилково визнав вчинення у стані алкогольного сп'яніння кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 122 КК України, таким, що не може здійснюватись у формі приватного обвинувачення.

На обґрунтування підстави, передбаченої пунктом 2 статті 445 КПК, заявник наводить висновки суду касаційної інстанції, що викладені в ухвалі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 січня 2016 р.. У цій ухвалі касаційний суд констатував недотримання органами досудового розслідування процесуальних положень, що регламентують принцип диспозитивності, та зазначив, що, на відміну від державного обвинувачення, кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення розпочинається лише на підставі заяви потерпілого.

Указуючи на невідповідність рішення суду касаційної інстанції висновку щодо застосування норми права, викладеному в постанові Верховного Суду України (далі – Суд), заявник посилається на постанову Суду від 8 жовтня 2016 р. № 5-132кс15,

в якій міститься висновок про те, що для визнання кримінального провадження таким, що здійснюється у формі приватного обвинувачення, застереження у статті 477 КПК України щодо обтяжуючих обставин стосується викладених у диспозиції статті Особливої частини КК України кваліфікуючих ознак конкретного правопорушення і не розповсюджується на передбачені частиною 1 статті 67 КК України обставини, які обтяжують покарання.

На підставі досліджених матеріалів провадження ВСУ дійшов висновку про таке:

1. Практика Суду в питанні розгляду заяв, у яких одночасно вказано підстави для перегляду, передбачені пунктами 2 і 3 статті 445 КПК, відображена, зокрема в його постанові від 13 жовтня 2016 р., прийнятій за результатами розгляду провадження № 5-166кс(15)16. У цьому рішенні Суд зазначив, що з метою забезпечення дотримання принципу верховенства права, складовими якого є, у тому числі, правова визначеність і стабільність судової практики, за наявності правової позиції Суду щодо правильного застосування певної норми (норм) КПК, судові рішення підлягають перегляду лише на підставі пункту 3 статті 445 КПК України.

За наведених обставин предметом розгляду даної справи є дотримання судом касаційної інстанції висновку щодо застосування норми права, викладеного в постанові Суду від 8 жовтня 2016 р. № 5-132кс15.

2. Згідно зі статтею 477 КПК України, кримінальним провадженням у формі приватного обвинувачення є провадження, яке може бути розпочате слідчим, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо певних кримінальних правопорушень, перелік яких зазначено в цій статті. Зокрема, кримінальне правопорушення, передбачене частиною 1 статті 122 КК України, зазначене в пункті 1 частини 1 статті 477 КПК України як умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження без обтяжуючих обставин.

Зміст правової позиції Суду із приводу правильного застосування норми права, передбаченої статтею 477 КПК України, полягає в тому, що для визнання кримінального провадження таким, що здійснюється у формі приватного обвинувачення, застереження у статті 477 КПК України щодо

обтяжуючих обставин стосується викладених у диспозиції статті Особливої частини КК України кваліфікуючих ознак конкретного правопорушення і не поширюється на передбачені частиною першою статті 67 КК України обставини, які обтяжують покарання.

Згідно з частиною 1 статті 458 КПК України, висновок Суду щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятій за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини 1 статті 445 КПК України, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності відповідну норму права, та для всіх судів загальної юрисдикції, які зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із судовим рішенням Суду.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ в ухвалі від 14 грудня 2016 р. зазначив, що оскільки злочин, передбачений частиною 1 статті 122 КК України, вчинено за обтяжуючих обставин, а саме у стані алкогольного сп'яніння, то підстав для закриття кримінального провадження у зв'язку з відмовою потерпілих від своїх заяв не було.

Проте така позиція касаційного суду не відповідає зазначеному вище висновку Суду щодо правозастосування норми статті 477 КПК України, який міститься у постанові від 8 жовтня 2016 р. № 5-132кс15, що є підставою для скасування оскарженої ухвали та направлення справи на розгляд до суду касаційної інстанції.

Отже, ВСУ заяву засудженого Карпенка І.Г. задовольнив частково.

Ухвалу колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14 грудня 2016 р. щодо Карпенка І.Г. скасував, справу направив на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова ВСУ остаточна і може бути оскаржена тільки з підстави, передбаченої пунктом 4 частини 1 статті 445 Кримінального процесуального кодексу України.

Запитання:

1. Чи правильне рішення, на Вашу думку, прийняв ВСУ?
2. Чи мав право Карпенко І.Г. звернутися із заявою до ВСУ?
3. Чи вмотивована належно заява Карпенка І.Г.?
4. У чому в даному провадженні проявляється невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції висновку щодо застосування норм права, викладеного у постанові ВСУ?
5. Чи обов'язкові висновки щодо застосування норм права, викладені в постанові ВСУ для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності відповідну норму права, та для всіх судів загальної юрисдикції?

**Практичне заняття 2.10.
Особливі порядки кримінального провадження**

КАЗУС 1

Вижницький районний суд Чернівецької розглянув у відкритому підготовчому судовому засіданні в залі суду в м. Вишніця кримінальне провадження, внесене в Єдиний реєстр досудових розслідувань за №12015260060000041 від 19 січня 2015 р., на підставі обвинувального акта та угоди про визнання винуватості за підозрою відносно: Козуба А.А., у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст.263 ч.2 КК України.

Під час розгляду матеріалів кримінального провадження, суд встановив, що Козуб А.А. в середині липня 2014 р., перебуваючи на березі річки Сірет у смт. Берегомет Вишницького району, знайшов кастет, виготовлений саморобним способом, після чого взяв його собі і носив при собі без передбаченого законом дозволу.

18 січня 2015 р. біля 14.00 годин, під час складання протоколу про адміністративне правопорушення та проведення особистого огляду Козуба А.А. у службовому кабінеті СКР №7, що в м. Вишніця по вул. Шухевича, 4, Вишницького району,

останній добровільно видав кастет, який він носив без передбаченого законом дозволу.

Обвинувальний акт надійшов до суду з угодою між прокурором і підозрюваним Козубом А.А про визнання винуватості від 31 січня 2015 р., згідно з якою сторони дійшли згоди щодо визнання винуватості, правової кваліфікації дій підозрюваного за ст. 263 ч.2 КК України та виду і міри покарання підозрюваному.

Під час підготовчого судового засідання Козуб А.А визнав свою вину у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ст. 263 ч.2 КК України та надав суду згоду на затвердження угоди про визнання винуватості, вказавши, що він повністю розуміє свої права та характер обвинувачення за ст.263 ч.2 КК України, вид покарання та інші заходи, які будуть застосовані до нього у разі затвердження угоди, а також наслідки укладення та затвердження угоди про визнання винуватості, передбачені ст. 473 КПК України, які йому роз'яснені судом.

Прокурор у судовому засіданні вважав, що при укладенні угоди про визнання винуватості дотримані вимоги та правила КПК України та КК України, просив угоду про визнання винуватості затвердити і призначити обвинуваченому узгоджене в угоді покарання.

Обвинуваченим Козубом А.А вчинено злочин середньої тяжкості, укладення угоди ініційовано одночасно з боку прокурора та обвинуваченого, міра покарання, погоджена сторонами угоди, відповідає санкції ст. 263 ч.2 КК України.

Перевіривши угоду на відповідність нормам кримінального процесуального та кримінального законодавства, суд дійшов висновку, що укладена між прокурором та обвинуваченим угода не суперечить вимогам ст. 472 КПК України, оскільки містить усі необхідні реквізити, а її умови щодо визначення міри покарання узгоджуються із принципами призначення покарань і не перевищує міри покарання, визначеної санкцією ст.263 ч.2 КК України.

При цьому судом з'ясовано, що обвинувачений цілком розуміє права, визначені п.1-4 ч.4 ст. 474 КПК України, наслідки укладення та затвердження даної угоди, передбачені ч.2 ст.473 КПК України, характер обвинувачення, вид покарання, а також

інші заходи, які будуть застосовані до нього у разі затвердження угоди судом.

За наслідками розгляду матеріалів провадження суд затвердив угоду від 31 січня 2015 р. про визнання винуватості між Козубом А.А та прокурором прокуратури Вижницького району Чернівецької області у кримінальному провадженні, внесеному в Єдиний реєстр досудових розслідувань за № 12015260060000041 від 19.01.2015 р..

Визнав Козуба А.А винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 263 ч.2 КК України та призначив узгоджене сторонами угоди покарання у вигляді штрафу в розмірі 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень у дохід держави.

Запитання:

1. Хто має право ініціювати укладення угоди про визнання винуватості?

2. У яких категоріях кримінальних проваджень може бути укладена угода про визнання винуватості?

3. Які обов'язкові питання під час судового провадження суд не з'ясував, затверджуючи угоду про визнання винуватості?

4. У який момент може ініціюватися укладення угоди про визнання винуватості?

5. Які наслідки укладення угоди про визнання винуватості для прокурора?

6. Які наслідки укладення угоди про визнання винуватості для підозрюваного чи обвинуваченого?

7. Чи обов'язкова участь обвинуваченого у судовому засіданні під час вирішення питання щодо затвердження угоди про визнання винуватості?

8. Чи обов'язкова участь захисника при укладенні угоди про визнання винуватості?

КАЗУС 2

Вижницький районний суд Чернівецької області розглянув у відкритому судовому засіданні обвинувальний акт у

кримінальному провадженні внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань за №12016260060000444 від 12 серпня 2016 р. по обвинуваченню неповнолітнього: Косована А.Ж.

За результатами розгляду матеріалів кримінального провадження судом було встановлено, що неповнолітній Косован А.Ж. 12 серпня 2016 р., близько 02 год. 00 хв., переслідуючи умисну корисливу мету, спрямовану на таємне викрадення чужого майна, діючи умисно, з корисливих мотивів, з метою заволодіння чужим майном і власного збагачення, шляхом пошкодження металевої решітки металопластикового вікна проник до приміщення кафе «Зоряний», звідки таємно викрав грошові кошти в сумі 2210 (дві тисячі двісті десять) гривень, після чого з місця вчинення злочину втік, а викраденими грошовими коштами розпорядився на власний розсуд, чим спричинив потерпілому Баб'юку І.І. матеріальну шкоду на вказану суму.

У суді неповнолітній обвинувачений Косован А.Ж. свою вину визнав, посилався на обставини, вказані в обвинувальному акті. Просив суворо не карати.

Оскільки обвинувачений не оспорує фактичні обставини по справі, він та інші учасники судового розгляду правильно розуміють зміст цих обставин, немає сумнівів у добровільності їх позиції, суд у порядку ч.3 ст.349 КПК України вважає недоцільним дослідження доказів щодо обставин, які ніким не оспоруються, обмежившись допитом неповнолітнього обвинуваченого Косован А.Ж. і дослідженням даних про особу.

Оцінивши зібрані по справі докази в їх сукупності, суд вважає, що вчинене неповнолітнім обвинуваченим Косованом А.Ж. слід кваліфікувати: за ст. 185 ч.3 КК України, оскільки він шляхом проникнення в приміщення вчинив таємне викрадення чужого майна (крадіжку).

При призначенні покарання суд враховує характер і ступінь громадської небезпеки вчиненого кримінального правопорушення, обставини справи і особу винного.

Відповідно до ст. 66 КК України, обставинами, які пом'якшують покарання неповнолітньому обвинуваченому, суд визнає щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, вчинення кримінального правопорушення у

неповнолітньому віці, думку потерпілого, який просив суворо не карати Косована А.Ж., суд бере до уваги стан здоров'я неповнолітнього обвинуваченого Косована А.Ж., який є інвалідом II групи, хворіє на генетичну хворобу остеохондродисплазія.

Суд вважає, що зазначені пом'якшуючі обставини істотно знижують ступінь суспільної небезпеки вчиненого кримінального правопорушення та дають підстави до застосування вимог ст. 69 КК України до неповнолітнього обвинуваченого.

Обставин, які б обтяжували покарання, судом не встановлено.

При обранні покарання, суд враховав, ступінь тяжкості вчинених ним кримінального правопорушення, з яких згідно ст.12 КК України віднесеного до категорії тяжкого злочину, дані про особу винного, який має задовільний стан здоров'я та загального розвитку, по місцю проживання характеризується посередньо, після вчинення злочину не допускав інших правопорушень, належно себе поводить у побуті, на обліку лікарів психіатра та нарколога не перебуває є інвалідом II групи, хворіє на генетичну хворобу остеохондродисплазія.

За результатами провадження суд ухвалив вирок, яким неповнолітнього Косована А.Ж., визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбачених ч. 3 ст. 185 КК України та призначено покарання за ч. 3 ст. 185 КК України з застосуванням ст.69 КК України у вигляді 1 (одного) р. 2 (двох місяців) позбавлення волі.

На підставі ст. 75, 104 КК України звільнено неповнолітнього обвинуваченого Косована А.Ж. від відбування покарання, якщо він протягом 1 (одного) р. іспитового строку не вчинить нового злочину і, відповідно до ст. 76 КК України, виконає покладені на нього судом обов'язки.

Запитання:

1. Чи повинні обов'язки, які згідно з рішенням суду покладені на засудженого, бути чітко визначені у судовому рішенні?

2. У чому полягає особливість здійснення кримінального провадження щодо неповнолітнього?

3. Участь яких осіб обов'язкова в такій категорії кримінальних проваджень?

4. Чи є якісь процесуальні вимоги до судді, який здійснює розгляд кримінальних проваджень відносно неповнолітніх?

5. Які обставини, крім тих, що визначені в ст. 91 КПК України, повинні бути встановлені у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх?

6. У чому полягають особливості допиту неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого?

7. Чи є вирок районного суду законним, обґрунтованим і вмотивованим?

Практичне заняття 2.11. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

КАЗУС 1

Вироком Первомайського районного суду м. Мінськ Республіки Білорусь від 30 листопада 2012 р. Сиваша П.Р. визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст.328 Кримінального кодексу Республіки Білорусь і призначено покарання у виді позбавлення волі на строк 8 років і 6 місяців з конфіскацією майна з відбуванням покарання у виправній колонії в умовах посиленого режиму.

24 травня 2016 р. до Глибоцького районного суду Чернівецької області надійшло клопотання Міністерства юстиції України про приведення вироку суду Республіки Білорусь у відповідність із законодавством України відносно Сиваша П.Р., у зв'язку з тим, що Сиваш П.Р., на теперішній час відбуває покарання в виправній установі «Виправна колонія №17» управління Департаменту виконання покарань МВС Республіки Білорусь. Останнє відоме місце проживання Сиваша П.Р. в Україні: Чернівецька область, Глибоцький район, с. Терембече.

17 травня 2016 р. Міністерством юстиції України прийнято рішення про прийняття в Україну засудженого вироком Первомайського районного суду м. Мінськ Республіки Білорусь

громадянина України Сиваша П.Р, згідно зі статтею 606 Кримінального процесуального кодексу України, статті 3 Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 р.

У судовому засіданні представник Міністерства юстиції України не з'явився, у клопотанні просив розгляд справи провести за відсутності їх представника.

У судовому засіданні прокурор підтримав клопотання Міністерства юстиції України, вважає за необхідне задовольнити клопотання про приведення вироку у відповідність із законодавством України відносно засудженого Сиваша П.Р, визначивши відповідні статті Кримінального кодексу України та строк покарання.

Згідно з ч.1 ст. 602 КПК України, вирок суду іноземної держави може бути визнаний і виконаний на території України у випадках і в обсязі, передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Суд, виконуючи вищевказані вимоги, а також положення ч. 3 ст.603 КПК України, якою на суд покладено обов'язок установити, чи дотримані умови, передбачені міжнародним договором, або відповідними положеннями КПК, відзначив, що в Україні діє Закон України «Про приєднання України до Європейської конвенції про передачу засуджених осіб, 1983 р.» від 22 вересня 1995р. N 337/95-ВР.

Зазначена Європейська конвенція, згідно з положеннями ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України», є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

З огляду на зазначені норми, суд констатував, що відповідальність за суспільно небезпечне діяння, за яке засуджено Сиваша П.Р в Республіці Білорусь, передбачена також законодавством України.

Дії Сиваша П.Р засудженого вироком Первомайського районного суду м. Мінськ Республіки Білорусь від 30 листопада 2012 р. до покарання у вигляді позбавлення волі на строк 8 років і 6 місяців з конфіскацією майна з відбуванням покарання у виправній колонії в умовах посиленого режиму.

Відповідно до Таблиці №1 Невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, що знаходяться у незаконному обігу, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України 01.08.2000 р. №188, до великих розмірів відноситься наркотичні засоби - амфетамін масою від 1,5 до 15,0 г.

За зазначені дії в Україні встановлена кримінальна відповідальність, а саме:

– незаконне зберігання та перевезення з метою збуту психотропних речовин, а також незаконний збут психотропних речовин (ч.3 ст. 328 КК Республіки Білорусь) – відповідно до діючого законодавства України кваліфікується ч. 2 ст. 307 КК України і карається позбавленням волі на строк від шести до десяти років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Пунктом «b» частини 1 статті 9 Європейської конвенції про передачу засуджених осіб визначено, що компетентні власті держави виконання вироку визнають вирок і замінюють міру покарання, призначену в державі визначення вироку, мірою покарання, передбаченою законодавством держави виконання вироку за такий самий злочин, згідно з положеннями статті 11.

Пунктом «d» статті 11 Конвенції про передачу засуджених осіб встановлено, що у випадку заміни вироку застосовуються процедури, передбачені законодавством держави виконання вироку. Замінюючи вирок, компетентний орган: не повинен посилювати кримінальне покарання засудженої особи.

Крім того, згідно з ч. 4 ст. 610 КПК України при визначенні строку покарання у вигляді позбавлення волі, що підлягає відбуванню на підставі вироку суду іноземної держави, суд дотримується тривалості призначеного таким ви роком покарання, крім таких випадків, зокрема, якщо строк покарання, призначений ви роком суду іноземної держави, є меншим, ніж мінімальний строк, передбачений санкцією статті Кримінального кодексу України за відповідне кримінальне правопорушення, суд дотримується строку, визначеного ви роком суду іноземної держави.

Остаточне покарання Сиваша П.Р у виді позбавлення волі строком на 8 років і 6 місяців з конфіскацією майна призначено ви роком Первомайського районного суду м. Мінськ Республіки

Білорусь від 30.11.2012 р. відповідно до ч.3ст. 328 КК Республіки Білорусь.

Враховуючи викладене, Сиваша П.Р визнано винним у скоєнні тяжкого злочину, згідно зі ст. 12 КК України.

Отже, враховуючи, що вчинене засудженим Сивашом П.Р діяння за вироком суду Республіки Білорусь є злочином, відповідальність за який також передбачена Кримінальним кодексом України, і сам засуджений згідний на його передачу до України для подальшого відбуття покарання, суд дійшов висновку, що є всі достатні та законні підстави для приведення вироку Республіки Білорусь у відповідність з кримінальним законодавством України. Вирок Первомайського районного суду м. Мінськ Республіки Білорусь від 30 листопада 2012 р., яким Сиваша П.Р визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст. 328 Кримінального кодексу Республіки Білорусь і призначено покарання у виді позбавлення волі на строк 8 років і 6 місяців з конфіскацією майна з відбуванням покарання у виправній колонії в умовах посиленого режиму, потрібно привести у відповідність із законодавством України дотримуючись вимог пункту «d» статті 11 Конвенції про передачу засуджених осіб, і вважати Сиваша П.Р засудженим за ч.2 ст.307 КК України до 8 років і 6 місяців з конфіскацією майна.

Запитання:

1. Хто, згідно із КПК України, має право подати клопотання стосовно розгляду судом питання про виконання вироку суду іноземної держави?

2. Протягом якого строку повинно бути розглянуте клопотання про виконання вироку суду іноземної держави?

3. Що зобов'язаний установити суд при розгляді клопотання про виконання вироку суду іноземної держави?

4. Що є підставами для розгляду питання про передачу засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання?

5. Чи правильне рішення, на Вашу думку, прийняв суд за матеріалами провадження в даній ситуації?

15 травня 2017 р. наказом Міністерства юстиції України № 1597/5 прийнято рішення про прийняття в Україну засудженого вироком чеського суду громадянина України Кузмука П.Д., відповідно до статті 606 Кримінального процесуального кодексу України, статті 3 Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 р., та на підставі запиту Міністерства юстиції Чеської Республіки від 06 грудня 2016 р. № MSP-259/2016-MOT-T/40.

Кузмук П.Д., засуджено вироком Обласного суду м. Брно від 21 березня 2016 р. №61Т 17/2012-1419, який набрав законної сили 13 квітня 2016 р., до покарання у вигляді 10 років позбавлення волі за вчинення злочину, передбаченого частиною першою статті 21, частиною першою статті 140 (замах на вбивство) Кримінального кодексу Чеської Республіки, що також є караним діянням відповідно до законодавства України про кримінальну відповідальність.

Згідно з постановою Обласного суду у м. Брно від 18 квітня 2016 р., яка набрала законної сили 26 квітня 2016 р., засудженому Кузмуку П.Д., зараховано у строк відбуття покарання період перебування під вартою з 11 грудня 2011 р. до 30 травня 2013 р., з 01 лютого 2016 р. до 13 квітня 2016 р., а також час відбування покарання – з 01 лютого 2016 р. до 13 квітня 2016 р.

Кузмук П.Д. відбуває покарання у в'язниці м. Міров Чеської Республіки; кінець відбуття строку покарання – 11 грудня 2021 р.

З листом від 20 березня 2017 р. № MSP-259/2016-MOT-T/49 Міністерство юстиції Чеської Республіки повідомило про згоду на передачу Кузмука П.Д.

07 квітня 2017 р. Міністерством юстиції України отримано інформацію про поведінку і стан здоров'я засудженого Кузмука П.Д.. Останнє відоме місце проживання Кузмука П.Д., в Україні: м. Чернівці, вул. Головна 23.

Міністерство юстиції України звернулося з клопотанням до Першотравневого районного суду м. Чернівці про приведення вироку суду Чеської Республіки у відповідність із законодавством України.

У судовому засіданні прокурор підтримав клопотання Міністерства юстиції України, вважає за необхідне задовольнити клопотання про приведення вироку у відповідність із законодавством України відносно засудженого Кузмука П.Д., визначивши відповідні статті Кримінального кодексу України та строк покарання.

Згідно з ч.1 ст. 602 КПК України, вирок суду іноземної держави може бути визнаний і виконаний на території України у випадках і в обсязі, передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Суд виконав вищевказані вимоги, а також положення ч. 3 ст.603 КПК України, якою на суд покладено обов'язок установити, чи дотримані умови, передбачені міжнародним договором, або відповідними положеннями КПК, відзначає, що в Україні діє Закон України «Про приєднання України до Європейської конвенції про передачу засуджених осіб, 1983 р.» від 22 вересня 1995 р. № 337/95-ВР.

Зазначена Європейська конвенція, згідно з положеннями ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України», є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

З огляду на зазначені норми, суд констатував, що відповідальність за суспільно небезпечне діяння, за яке засуджено Кузмука П.Д в Чеській Білорусь, передбачена також законодавством України.

Дії Кузмука П.Д., засудженого вироком Обласного суду м. Брно від 21 березня 2016 р. кваліфіковані як замах на вбивство (ч.1 ст.21, ч.1 ст.140 КК Чеської Республіки) і призначено покарання у вигляді позбавлення волі на строк 10 років.

За зазначені дії в Україні встановлена кримінальна відповідальність, а саме:

– замах на вбивство (ч.1 ст.21, ч.1 ст.140 КК Чеської Республіки) – відповідно до діючого законодавства України кваліфікується за ч. 2 ст.15, ч.1 ст.115 КК України і карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

Пунктом «б» частини 1 статті 9 Європейської конвенції про передачу засуджених осіб визначено, що компетентні власті

держави виконання вироку визнають вирок і замінюють міру покарання, призначену в державі визначення вироку, мірою покарання, передбаченою законодавством держави виконання вироку за такий самий злочин, згідно з положеннями статті 11.

Пунктом «d» статті 11 Конвенції про передачу засуджених осіб встановлено, що у випадку заміни вироку застосовуються процедури, передбачені законодавством держави виконання вироку. Замінюючи вирок, компетентний орган: не повинен посилювати кримінальне покарання засудженої особи.

Крім того, згідно з ч. 4 ст. 610 КПК України, при визначенні строку покарання у виді позбавлення волі, що підлягає відбуванню на підставі вироку суду іноземної держави, суд дотримався тривалості призначеного таким ви роком покарання, крім таких випадків, зокрема, якщо строк покарання, призначений ви роком суду іноземної держави, є меншим, ніж мінімальний строк, передбачений санкцією статті Кримінального кодексу України за відповідне кримінальне правопорушення, суд дотримується строку, визначеного ви роком суду іноземної держави.

Враховуючи викладене, Кузмука П.Д визнано винним у скоєнні особливо тяжкого злочину, згідно зі ст. 12 КК України.

За матеріалами провадження суд клопотання Міністерства юстиції України задовольнив. Вирок Обласного суду м.Брно від 21.03.2016 р. Чеської Республіки відносно Кузмука П.Д., якого визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст.21, ч.1 ст.140 КК Чеської Республіки і призначено покарання у виді позбавлення волі на строк 10 років, привів у відповідність із законодавством України.

Суд ухвалив вважати Кузмука П.Д засудженим за ч.2 ст.15, ч.1 ст.115 КК України до покарання у вигляді позбавлення волі строком на 10 років.

Запитання:

1. Чи зобов'язаний Першотравневий районний суд м. Чернівці у своєму рішенні визначити з якого моменту рахується строк відбування покарання?

2. За якими правилами визначається суд, на розгляд якого може бути подане клопотання про виконання вироку суду

іноземної держави? Чи дотриманні дані правила в наведеному провадженні?

3. Кому направляється копія ухвали суду, якою прийнято рішення щодо розгляду питання про виконання вироку суду іноземної держави?

4. Хто зобов'язаний повідомити запитуючій стороні про результати виконання вироку суду іноземної держави?

5. Чи підлягає рішення суду стосовно виконання вироку суду іноземної держави оскарженню в апеляційному порядку?

Навчально-методичне видання

***ЗБІРНИК КАЗУСІВ З КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ***

***Укладачі: Турман Наталя Омелянівна
Савчин Неля Миколаївна
Бутирська Ірина Анатоліївна***

**Відповідальний за випуск Щербанюк О. В.
Літературний редактор Лупул О. В.
Технічний редактор**

Підписано до друку